FALUN

Skolstrukturutredning Falu kommun, 2020-2030

2020-06-08

Innehåll

Bakgrund 4
Arbetssätt 4
Nuläge och framtida platsbehov 5
Förskolan 5
Befolkningsprognoser och framtida platsbehov i förskolan 5
Prognos för platsbehov och kapacitet i förskolan per yttre kommundel 6
Sammanfattning yttre kommundelar 8
Prognos för platsbehov och kapacitet förskola per inre kommundel 9
Sammanfattning inre kommundelar 10
Grundskolan och grundsärskolan 11
Prognos under perioden 2020-2030 i grundskolan 13
Kartläggning av nuläget 13
Grundsärskolan 14
Grundskolan 14
Faluns ytterområden f-6 skolor 15
Faluns inneområden f-6 skolor 17
Högstadieskolorna 20
Sammanfattning av nuläget för de kommunala grundskolorna 22
Nuläge elevhälsan 22
Nuläge ekonomi 23
Nuläge lokaler 24
Utredningsuppdragets aspekter 25
Hög och likvärdig pedagogisk kvalitet 25
Trygghet och social utveckling hos barn och elever 26
Attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal 26
Aspekter gällande nuvarande skolstruktur i Falu kommun 27
Förskola 27
Grundskola 28
Principer att eftersträva för ny skolstruktur 29
Förslag till framtida skolstruktur 30
Faluns inneområden 31
Särskolan 31
Hälsingberg/Hälsinggården 32
Centrum för flerspråkighet 32
Högstadieskolorna i centrala Falun 32

Montessoriskolan 33
Främby, Gruvriset och området kring Södra skolan 33
Slätta 34
Övriga förslag för förskolan i centrala Falun 34
Gymnasieskolan 35
Faluns ytterområden 35
Bjursås skolområde (Bjursås, Grycksbo, Sågmyra) 35
Svärdsjö skolområde (Enviken, Linghed, Svärdsjö, Boda, Sundborn, Danholn, Tofta) 36
Vika 37
Resursskola/central särskild undervisningsgrupp 37
Sammanfattning av förändringar av driftskostnader 38
Referenser 39
Bilagor 40
Bilaga 1: Kapacitet och prognos grundskolor och förskolor 40
Bilaga 2: Maxkapacitet förskolor 59
Bilaga 3: Utvärdering av paviljonglösning på Tegelbruksskolan och 7-9-lösning på Hälsinggårdsskolan för grundsärskolan 61
Bilaga 4: Antal skolplatser per årskurs för grundskoleenheter 65
Bilaga 5: Investeringsbehov befintliga lokaler 66

Bakgrund

I september 2019 fattade barn- och utbildningsnämnden beslut[1] om att ge barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att se över skolstrukturen i Falu kommun. Uppdraget omfattar samtliga skolformer och ska presenteras för nämnden senast i juni 2020. I korthet så består utredningsuppdraget i att lämna förslag på en skolstruktur som skapar förutsättningar för:

- Hög och likvärdig pedagogisk kvalitet
- God lärmiljö och goda studieresultat
- Trygghet och social utveckling hos barn och elever
- Attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal
- Skolekonomi i balans
- Skolorganisation anpassad till barn- och elevantal på kort och lång sikt.

Bakgrunden till att nämnden gav förvaltningen detta uppdrag tar bland annat sin utgångspunkt i en prognostiserad barn- och elevökning samt att nuvarande förskole-/skolorganisation har ett ojämnt kapacitetsutnyttjande, svårigheter att rekrytera personal samt att många av lokalerna har ett stort underhållsbehov.

Arbetssätt

Det operativa arbetet med att utreda den framtida skolstrukturen har genomförts av en arbetsgrupp inom barn- och utbildningsförvaltningen. Arbetsgruppen har bestått av utredare, verksamhetsutvecklare från respektive skolform, representanter från den centrala elevhälsan samt lokalstrateg från sektor service. Förvaltningens ledningsgrupp har fungerat som en tjänstemannastyrgrupp. Barn- och utbildningsnämndens presidium har utgjort den politiska styrgruppen. Representanter från arbetsgruppen har under arbetets gång haft kontinuerliga avstämningar med såväl tjänstemannastyrgrupp som politisk styrgrupp. Arbetsgruppen har i sitt arbete även inhämtat synpunkter och information från rektorer och fackliga företrädare. Utöver detta så har även informationsmöten ägt rum med intresseföreningar i de olika kommundelarna.

Arbetsgruppen lade inledningsvis resurser på att inhämta information från kommuner som gjort liknande utredningsarbeten. Detta gjordes företrädelsevis genom att läsa rapporter från ett antal kommuner[2]. Arbetsgruppen har i sitt fortsatta arbete dragit lärdom av vad som skett i andra kommuner, såväl vad gäller arbetsmetodiken i själva utredningen men även de rent konkreta förslagen till skolstuktur som presenterats av olika kommuner. Arbetsgruppen har även vinnlagt sig om att bevaka vad som sker på det nationella planet, exempelvis olika nationella utredningsuppdrag inom skolans område.

Efter diskussioner med såväl presidiet som förvaltningens ledningsgrupp landade arbetsgruppen i att det första steget i utredningen blev att kartlägga den nuvarande skolstrukturens kapacitet att ta emot barn och elever samt att relatera denna kapacitet till den förväntade ökningen av barn och elever fram till år 2030. I kapacitetsöversynen ingick även

[1] Se bilaga ”Tjänsteskrivelse Översyn av skolstrukturen i Falu kommun”
[2] Exempelvis Sandviken, Åre, Sundsvall och Leksand

att se över och sammanställa investeringsbehovet (se bilaga 5) kopplat till förskole- och skollokaler.

I ett andra skede när utredningen nu lämnar förslag till en framtida skolstruktur har dessutom aspekter som förutsättningar för ekonomi, kvalitet, arbetsmiljö, rekrytering samt likvärdighet vägts in.

Nuläge och framtida platsbehov

Förskolan

Kommunen är enligt skollagen (SFS 2010:800) skyldig att erbjuda förskoleplats inom fyra månader från ansökan och behöver därmed ha beredskap för att ta emot alla som önskar och har rätt till en plats. Vidare ska ett barn erbjudas plats på en förskolenhet så nära barnets eget hem som möjligt och skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål om placering (SFS 2010:800).

I samband med ansökan om förskoleplats placeras vårdnadshavare i kommunens barnomsorgskö där de har möjlighet att välja och rangordna upp till fem alternativ för placering. Kommunen erbjuder förskoleplats inom fyra månader från ansökan och strävar efter att möta vårdnadshavarnas önskemål eller erbjuda plats så nära barnets eget hem som möjligt.

I maj 2020 är det ca 3300 barn inskrivna i Falu kommuns barnomsorg. Av dessa finns 85% hos kommunal huvudman och 15% hos enskild huvudman. Majoriteten är inskrivna på en förskola och endast 4% av alla barn finns inom pedagogisk omsorg.

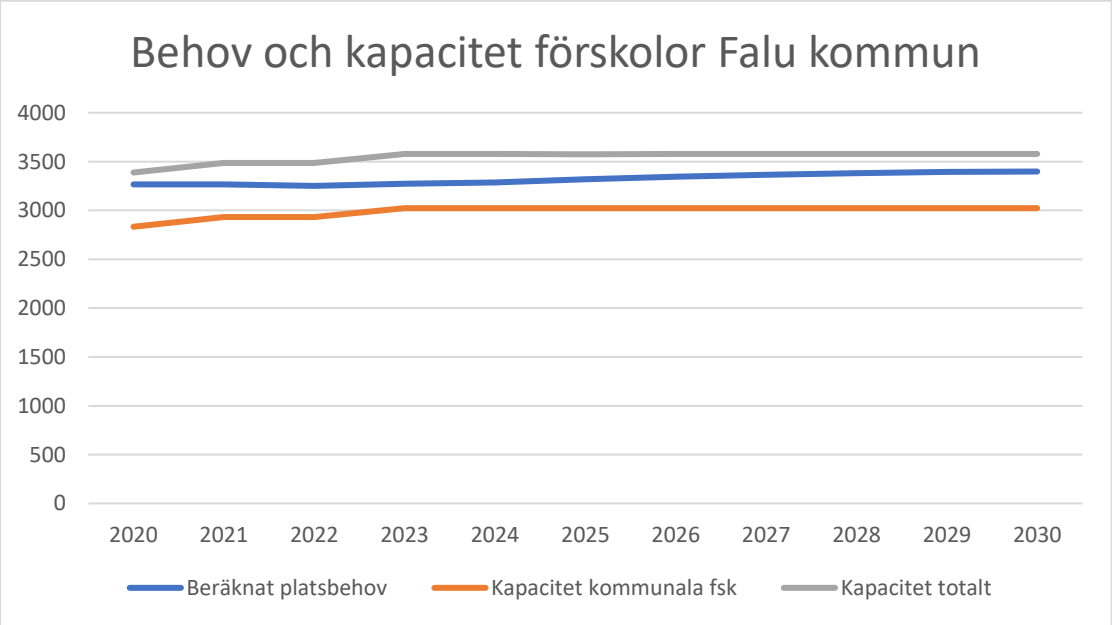

Figur 1: Förskolans kapacitet och förväntat platsbehov 2020-2030.

Befolkningsprognoser och framtida platsbehov i förskolan

De senaste tre åren (2016-2018) har cirka 93% av 1-5-åringarna i Falun varit inskrivna i förskola i maj. Med antagandet att behovet fortsätter vara som under de senaste tre åren har vi därför beräknat platsbehovet till 93% av prognostiserad befolkning i åldersgruppen.

Befolkningsprognosen visar en svag minskning av platsbehovet i förskolan fram till år 2022. Därefter prognostiseras en årlig ökning och 2030 förväntas ca 3 400 barn behöva plats inom förskolans verksamhet vilket kommunen, inklusive enskild huvudman, har kapacitet att möta, sett över Falu kommun som helhet.

Falu kommun är indelad i 12 geografiska kommundelar. Kommundelarna definieras geografiskt genom så kallade nyckelkodsområden. Varje enskild gata och kvarter tillhör ett speciellt nyckelkodsområde och genom att sammanställa information om befolkningen utifrån givna nyckelkoder skapas statistik per kommundel.

Hur väl kapaciteten förväntas täcka behovet varierar mellan olika kommundelar i Falu kommun. Att göra en prognos för framtida platsbehov i respektive kommundel är dock svårt. Även om närheten till hemmet ofta har stor betydelse i valet av förskola är det ibland andra faktorer som spelar in. Idag finns ingen prognos som tar valmönster/förskolependlingen i beaktande. Genom att titta på den förväntade befolkningsutvecklingen kan vi erhålla en bild över om behovet i specifika områden ökar eller minskar framöver.

Prognos för platsbehov och kapacitet i förskolan per yttre kommundel

Nedanstående prognoser för platsbehov per kommundel utgår från Falu kommuns befolkningsprognos för respektive kommundel. Hänsyn är inte tagen till att det finns vårdnadshavare som väljer förskola i annan kommundel än där man bor. Platsbehovet ska därför endast betraktas som en fingervisning om utvecklingen. Förändringar i kapaciteten inkluderar det som är beslutat i januari 2020.

De sju kommundelarna; Enviken, Sundborn, Svärdsjö, Vika, Aspeboda, Grycksbo och Bjursås/Sågmyra, definieras som yttre kommundelar. I varje kommundel finns en till fyra förskolor med kommunal huvudman och i Svärdsjö samt Aspeboda finns ett par förskolor med enskilda huvudman.

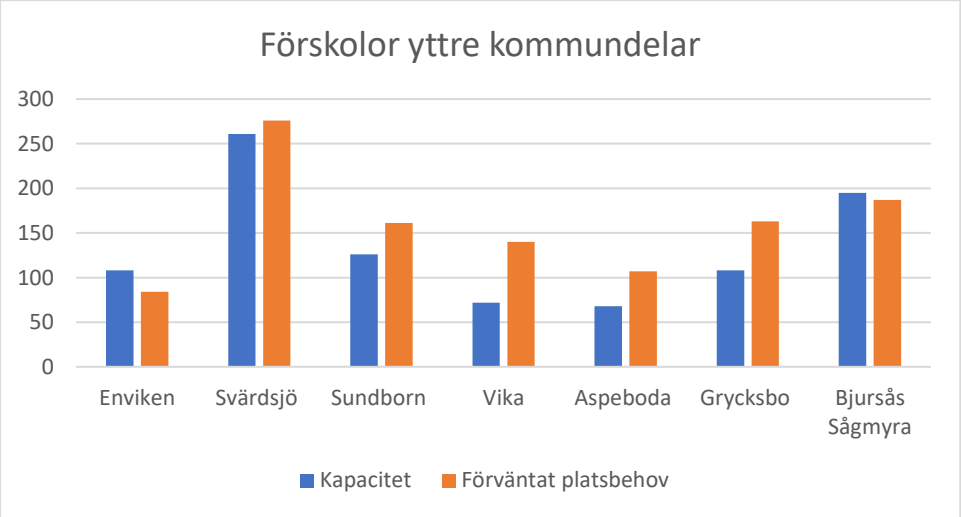

Figur 2: Kapacitet och prognos för yttre kommundelar.

Kommundel Enviken

I kommundel Enviken finns förskolan Enviken som idag har en kapacitet på 76 barn. Just nu pågår bygget av en ny förskola med plats för 108 barn. Förskolan beräknas vara klar för inflyttning i januari 2021 och innebär en ökning med 32 platser.

Kommundel Svärdsjö

I kommundel Svärdsjö finns förskolorna Björkhagen, Liljan, Lingåsen och Toftaäng. Inriktningsbeslut är taget för en ny förskola i Svärdsjö, i anslutning till Svärdsjöskolan med gemensamt kök och matsal. Förslaget ger möjlighet till upp till 144 platser med flexibla lokaler som utan alltför stora insatser kan växla mellan förskolelokal och skollokal utifrån behov. Den nya förskolan ersätter Björkhagen där kommunen idag hyr lokalen av extern fastighetsägare och innebär en ökning av 68 platser.

Kommundel Sundborn

I kommundel Sundborn finns förskolorna Danholn, Sandsberg och Träflaskan. Utifrån nuläge och enligt prognos saknas kapacitet för ett 30-tal barn. Vad gäller Sundborn har kön till främst förskolan Danholn ökat. Kommunens placeringsenhet menar att det har blivit allt svårare att tillgodose de önskemål om placering som vårdnadshavare uttryckt utifrån närhetsprincip och/eller särskilda önskemål. Inte sällan erbjuds plats på förskola som inte funnits som något av de, från vårdnadshavare, rangordnade alternativen, när förstahandsvalet gäller förskolan Danholn.

Kommundel Vika

I kommundel Vika finns förskolan Vika som är inhyst i tre olika huskroppar. Utifrån förskolans nuläge och enligt prognos saknas kapacitet för ett 70-tal barn. Kommunens placeringsenhet menar att det har blivit allt svårare att tillgodose de önskemål om placering som vårdnadshavare uttryckt utifrån närhetsprincip och/eller särskilda önskemål. Dock är det osäkert om alla vårdnadshavare bosatta i t ex Kniva och Staberg kommer välja förskolan Vika. Beaktas bör att en del vårdnadshavare väljer förskola i en annan kommundel, till exempel nära jobbet eller i ett område där man senare vill att barnet ska gå i grundskola. Det kan därmed vara så att beräkningen av platsbehov till 93 procent av prognostiserad befolkning i åldersgruppen inte gäller i kommundel Vika.

Kommundel Aspeboda

I kommundel Aspeboda finns förskolan Aspelunden som ligger inhyst i två olika huskroppar. Trots tydligt teoretiskt underskott av platser i Aspeboda har alla som vill ha plats där hittills kunnat få det enligt kommunens placeringsenhet. En förklaring kan vara att en del vårdnadshavare väljer förskola i en annan kommundel, till exempel nära jobbet eller i ett område där man senare vill att barnet ska gå i grundskola.

Kommundel Grycksbo

I kommundel Grycksbo finns förskolorna Björnen, Hästhoven och Stallgården. I kommundelen finns två förskolebyggnader där den ena har ett relativt stort behov av investering. En förskoleverksamhet är inhyst i skolans lokaler, vilket inte är optimalt utifrån ett organisatoriskt perspektiv då lokalen främst är anpassad för förskolans äldsta barn. Inhysningen orsakar även platsbrist utifrån skolans behov. Utifrån prognos saknas kapacitet för ett 40-tal barn när vi närmar oss 2024. Trots ett teoretiskt underskott av platser har majoriteten av familjerna som vill ha plats där hittills kunnat få det.

Kommundel Bjursås/Sågmyra

I kommundel Bjursås/Sågmyra finns förskolorna Bjursen, Postgränd, Sågmyra och Örnen. Idag är femåringarna på förskolan Örnen placerade i en skolsal på Bjursåsskolan. Just nu byggs förskolan ut och vintern 2020 kommer den nya förskolan Örnen att erbjuda 78 platser vilket medför en ökning av 42 platser.

Sammanfattning yttre kommundelar

De yttre kommundelarna har idag ett tydligt underskott på förskoleplatser i relation till beräknat platsbehov utifrån antalet folkbokförda 1-5-åringar:

- I Enviken och Bjursås/Sågmyra har efterfrågan under senaste åren varit större än utbudet. Efter genomförd ombyggnation/nybyggnation ser kapacitet ut att överstiga platsbehov där framöver.

- I Sundborn, Vika, Grycksbo och Aspeboda visar prognosen att det kommer att vara större efterfrågan än utbudet kommande tioårsperiod. Trots tydligt teoretiskt underskott av platser historiskt i Aspeboda och Grycksbo har alla som vill ha plats där hittills kunnat få det. En förklaring kan vara att en del vårdnadshavare väljer förskola i en annan kommundel, till exempel nära jobbet eller i ett område där man senare vill att barnet ska gå i grundskola. Vad gäller Sundborn och Vika ser förhållandet dock annorlunda ut. Inte sällan erbjuds plats på förskola som inte funnits som något av de, från vårdnadshavare, fem rangordnade alternativen på förskola. Kön till främst förskolan Danholn och förskolan Vika växer som en följd av ökad befolkning. Utifrån detta är det angeläget att se över vilka möjligheter det finns för att öka kapaciteten för att både erbjuda plats på en förskolenhet inom fyra månader och plats så nära barnets eget hem som möjligt.

- Inriktningsbeslut är taget för en ny förskola i Svärdsjö, i anslutning till Svärdsjöskolan med gemensamt kök och matsal. Förslaget ger möjlighet till upp till 144 platser med flexibla lokaler som utan alltför stora insatser kan växla mellan förskolelokal och skollokal utifrån behov. Den nya förskolan ersätter Björkhagen där kommunen idag hyr lokalen av extern fastighetsägare.

Prognos för platsbehov och kapacitet förskola per inre kommundel

De fem kommundelarna; Falun-Norr, Falun-Öster, Falun-Söder, Falun-Centrum och Falun-Väster, definieras som inre kommundelar. I varje kommundel finns fem till tretton förskolor med kommunal huvudman. Förskolor med enskilda huvudmän finns i alla kommundelar förutom i Falun Centrum.

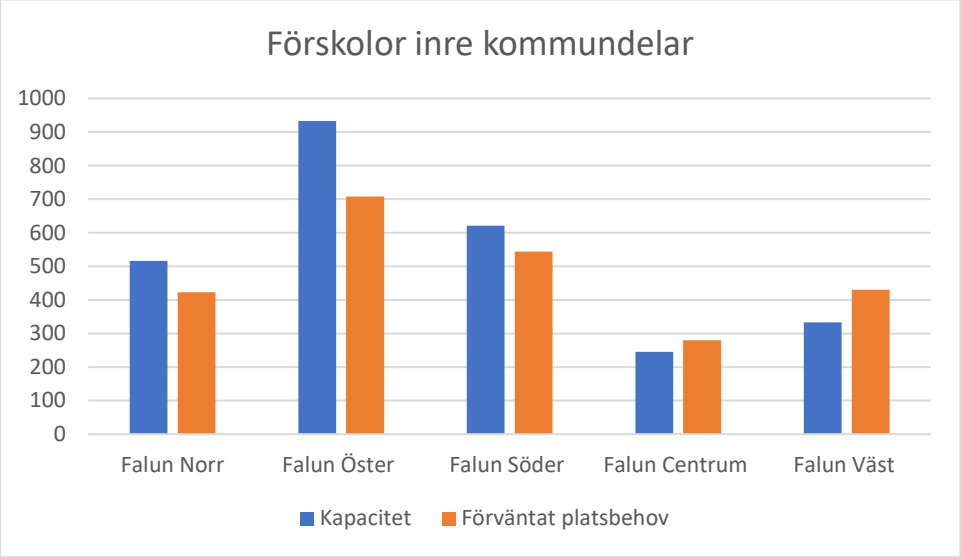

Figur 3: Prognos och kapacitet för inre kommundelar.

Falun – Norr

I kommundel Falun - Norr finns förskolorna Barnens Hus, Callisto, Dagsländan, Gullvivan, Hellbergs väg, Jungfrun, Karlberg, Lergöken, Lugnetvägen och Manhem samt de enskilda huvudmännen Förskolan Expeditionen och föräldrakooperativet Vinden.

Förskolan Hellbergs väg och Lugnetvägen avvecklas i samband med att förskolan i Surbrunnshagen öppnas under 2022.

Falun – Öster

I kommundel Falun - Öster finns de kommunala förskolorna Gläntan, Hasselvägen, Hälsingberg, Hälsinggården, Kantarellen, Linneán, Lunden, Myran, Skutudden, Tallkotten, Tvåan, Vallen samt de enskilda huvudmännen Förskolan Talento och föräldrakooperativet Nyckelpigan.

2023 ökar kapaciteten då förskolan på Surbrunnshagen beräknas vara klar. När Surbrunnshagen öppnas är kapaciteten i området god i förhållande till förväntat behov.

Falun – Söder

I kommundel Falun - Söder finns förskolorna Främbyhus, Gruvriset, Guldstigen, Kvarnen, Samuelsdal, Tingsvägen och Zinkstigen samt de enskilda huvudmännen Förskolan Fröet, Guldgruvan-Galgberget, Dalskidan, Toppstugan och Äventyret.
Platskapaciteten i området är god i förhållande till förväntat behov.

Falun – Centrum

I kommundel Falun - Centrum finns de kommunala förskolorna Glashyttan, Härden, Järnet, Lindgården och Malmen.

Trots teoretiskt underskott av platser i Falun - Centrum har alla som vill ha plats där hittills kunnat få det enligt kommunens placeringsenhet. En förklaring kan vara att en del vårdnadshavare väljer förskola i en annan kommundel, till exempel nära jobbet eller i ett område där man senare vill att barnet ska gå i grundskola.

Falun – Väster

I kommundel Falun - Väster finns de kommunala förskolorna Bäckehagen, Skogsbrynet, Skogshyddan, Slätta, Slättaskogen och Stennäset samt den enskilda huvudmannen Guldgruvan-Herrhagen.

Utifrån nuläge och enligt prognos saknas kapacitet för närmare ett 90-tal barn i kommundel Falun-Väster. Trots tydligt teoretiskt underskott av platser historiskt i Falun - Väster har majoriteten som vill ha plats där hittills kunnat få det enligt kommunens placeringsenhet. En förklaring kan vara att en del vårdnadshavare väljer förskola i en annan kommundel, till exempel nära jobbet eller i ett område där man senare vill att barnet ska gå i grundskola.

Sammanfattning inre kommundelar

De inre kommundelarna har idag ett visst överskott på förskoleplatser i relation till beräknat platsbehov utifrån antalet folkbokförda 1-5-åringar:

- Förskolorna i kommundelarna Falun-Norr, Falun-Öster och Falun-Söder ser ut att ha en överkapacitet men dessa kommundelars förskolor har historiskt även tagit emot barn från Grycksbo, Sundborn, Vika och Aspeboda där det saknats platser.

- Den inre kommundelen Falun-Väster visar ett framtida underskott av förskoleplatser. I kommundelen finns sex kommunala förskolor och en förskola med enskild huvudman. Ett par av områdets kommunala förskolor har barn som köar utifrån sitt förstahandsval men här finns även en förskola utan kö och med många lediga platser. Orsaken till detta kan vara att förskolan stängts och öppnats i perioder, allt för att möta vårdnadshavarnas önskemål om placering inom kommundelen. Trots tydligt teoretiskt underskott av platser historiskt i Falun - Väster har majoriteten som vill ha plats där hittills kunnat få det.

- När det gäller kommunens strävan efter att möta vårdnadshavarnas val eller att erbjuda plats så nära barnets eget hem som möjligt är det enklare, utifrån ett geografiskt perspektiv, på de inre kommundelarna. I de inre kommundelarna är det vanligare att barnen går i en förskola där familjen inte bor än vad det är i de yttre kommundelarna. Framtida skolval eller närhet till arbete och centrum kan förklara bilden. Dock ska vi vara medvetna om att det, idag, inte finns någon prognos som tar valmönster i beaktande. Även om närheten till hemmet ofta har stor betydelse i valet av förskola är det ibland andra faktorer som spelar in.

Gemensamt för förskolor i både de yttre och inre kommundelarna är att det finns enheter som är dyra i drift, i stort behov av renovering eller dåligt anpassade till förskolans verksamhet.

Genom ett lokalstrategiskt arbete utreds vilka prioriteringar som behöver göras för att skapa förutsättningar för goda lärmiljöer där hög och likvärdig pedagogisk kvalitet främjas.

Grundskolan och grundsärskolan

Enligt skollagen (SFS 2010:800) är hemkommunen skyldig att ordna en plats i skolan för alla barn som har rätt till utbildning. Vårdnadshavaren har rätt att välja skola för sitt barn i hela kommunen. Möjligheten att välja skola är alltså inte begränsad till den kommundel eller stadsdel där barnet bor.

Hur många elever som får plats vid varje kommunal skola bestäms av kommunen. Kommunen ska i första hand utgå från vårdnadshavarens önskemål när ett barn får en skolplacering. Men vårdnadshavarens önskemål får inte gå ut över ett annat barns rätt till placering vid en skola nära hemmet. Det brukar kallas för närhetsprincipen. Det kan finnas flera skolor i kommunen som ligger nära hemmet, så närhetsprincipen innebär inte alltid att barnet blir placerat vid den skola som ligger närmast hemmet.

Om fler barn väljer en skola än det finns platser för är det kommunen som bedömer vilka barn som har rätt till en plats på skolan. Då ska kommunen tillämpa närhetsprincipen och eventuella andra lokala principer som inte strider mot närhetsprincipen.

I Falun tillämpas närhetsprincipen genom att det till varje skola finns ett upptagningsområde kopplat. Eleverna som bor inom upptagningsområdet bedöms ha lika långt till skolan oavsett var i området de bor. Om skolans kapacitet inte räcker till för eleverna som bor i upptagningsområdet tillämpas lottning och möjlighet att stå i kö till den önskade skolan.

Gällande grundsärskolan krävs en bedömning att eleven har rätt till denna skolform. I dagsläget är ungefär 1% av eleverna i åk 1-9 i Falu kommun inskrivna vid grundsärskolan eller integrerade som särskoleelever i grundskolan.

Faktaruta grundskolan och grundsärskolan

Skolhus

28 skolhus
25 skolhus med kommunal huvudman
4 skolhus med fristående huvudman

Kommunala skolor	Stadier	Fristående skolor	Stadier
Aspebodaskolan	f-6	Erlaskolan	4-9
Bjursåsskolan f-6	f-6	Friskolan Mosaik	f-9
Bjursåsskolan 7-9	7-9	Internationella engelska skolan	4-9
Björkhagsskolan (kommer avvecklas)	f-6	Söderbaumska skolan	f-9
Britsarvsskolan	f-9		
Danholnsskolan	f-6		
Främbyskolan	f-6		
Gruvrisskolan	f-6		
Grycksboskolan	f-6		
Hosjöskolan	f-6		
Hälsingbergsskolan	f-6		
Hälsinggårdsskolan	f-9		
Liljanskolan	f-6		
Linghedsskolan	f-6		
Montessoriskolan	f-9		
Rönndalsskolan	f-6		
Slättaskolan	f-6		
Sundbornsskolan	f-6		
Svärdsjöskolan	6-9 (f-9)		
Sågmyraskolan	f-6		
Södra skolan	f-6		
Toftaskolan	f-6		
Vikaskolan	f-6		
Västra skolan	7-9		
Östra skolan	f-6		
Särskolan Slätta	1-10		
Särskolan Tegelbruket	1-6		
Särskolan Haraldsbo	7-9, gy		

5 st (6 st*) f-9 skolor (både kommunala och fristående) *Svärdsjöskolan kommer bli f-9 när Björkhagsskolans elever flyttar in dit
19 st (18 st*) f-6 skolor (endast kommunala) *Björkhagsskolans hyresavtal avslutas, eleverna flyttar till Svärdsjöskolan som blir en f-9 skola.
2 st 7-9 skolor
2 st 4-9 skolor (endast fristående skolor)
3 st särskoleenheter

Elevantal 2019

7166 elever med skolplacering i skolor i Falu kommun
5873 elever med skolplacering i kommunala grundskolor
1293 elever med skolplacering i fristående grundskolor
63 elever med skolplacering i särskolan

Prognos under perioden 2020-2030 i grundskolan

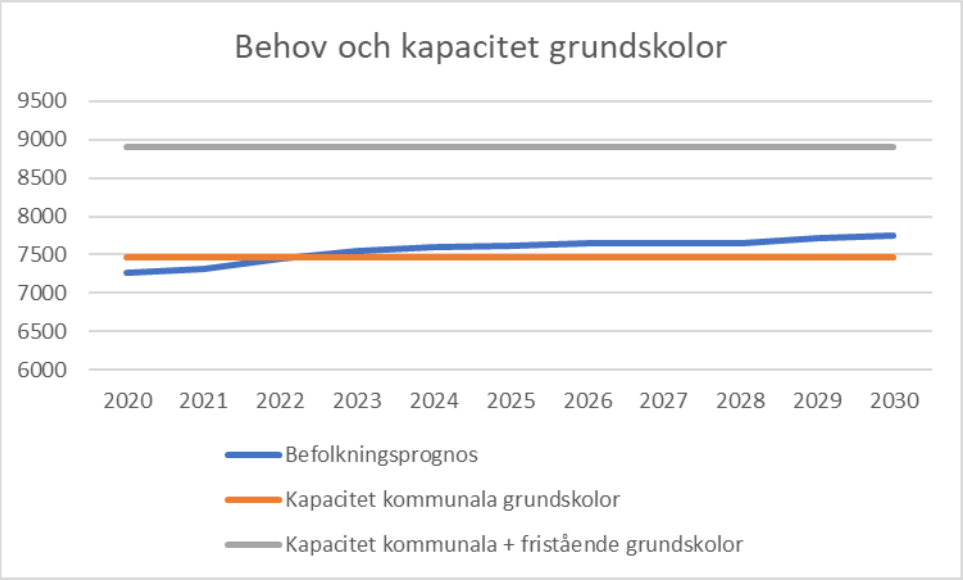

Figur 4: Befolkningsprognos 6-15 åringar.

Kapaciteten i Falu kommuns kommunala grundskolor är 7 488 skolplatser med nuvarande skolstruktur. 18% av elever folkbokförda i Falu kommun har skolplacering i fristående skolor år 2019. Under förutsättning att samma andel elever väljer fristående enheter år 2030 kommer drygt 1 400 elever att ha skolplacering i fristående enheter och drygt 6 300 elever kommer att ha skolplacering i kommunala skolor. År 2030 då elevunderlaget är som störst under tioårsperioden finns en överkapacitet på grundskoleplatser motsvarande ca 1 300 platser i kommunen.

Kartläggning av nuläget

För att undersöka nuläget gällande kapaciteten i de kommunala skolorna, har olika upptagningsområden av Falu kommun studerats. Utgångspunkt för indelning av områden som studerats har varit att avståndet för en elev till en skola ska vara rimligt. Därför har ibland enskild skolenhets kapacitet undersökts och ibland har ett par eller flera skolors gemensamma kapacitet undersökts. Kapaciteten som redovisas grundar sig på det maximala antalet elever skolan kan ta emot i de årskurser som skolan hyser grundat på yta, ventilation, samt kapacitet på matsal, idrottshall och dylikt. Beslut om samlokalisering av särskolan finns sedan tidigare.

Beslut om grundsärskolans lokalisering kan ha inverkan på lokalfrågor generellt för grundskolan, vilket gör det nödvändigt att frågan inkluderas och hanteras inledningsvis i den generella skolstrukturutredningen. Vad gäller prognos för antalet elever i särskolan är det mycket komplext, se utvärdering (bilaga 3). Poängteras bör att andelen elever i den obligatoriska skolan som tillhör särskolan har ökat, och kan troligen förväntas fortsätta öka. Även om inte antalet förändras avsevärt, så innebär en ökning av ett mindre antal elever i särskolan generellt mycket större behov av lokalyta än för eleverna i grundskolan.

Områden

Gruppering	
Bjursåsskolan f-6, Grycksboskolan, Sågmyraskolan	
Bjursåsskolan 7-9	Bjursåsskolan f-6, Grycksboskolan, Sågmyraskolan
Liljanskolan, Svärdsjöskolan f-6	
Rönndalsskolan, Linghedsskolan,	
Toftaskolan, Sundbornsskolan, Danholnsskolan,	
Svärdsjöskolan 7-9	Toftaskolan, Rönndalsskolan, Linghedsskolan, Liljanskolan, Sundbornsskolan, Danholnsskolan, Svärdsjöskolan f-6
Vikaskolan	
Aspebodaskolan	
Gruvrisskolan, Främbyskolan	
Södra skolan, Östra skolan	
Västra skolan	Aspebodaskolan, Gruvrisskolan, Främbyskolan, Södra skolan
Hosjöskolan	
Hälsingbergsskolan, Hälsinggårdsskolan f-6	
Hälsinggårdsskolan 7-9	Vikaskolan, Hosjöskolan, Hälsingbergsskolan, Hälsinggårdsskolan f-6
Slättaskolan	
Britsarvsskolan f-6	
Britsarvsskolan 7-9	Britsarvsskolan f-6, Slättaskolan, Östra skolan
Montessoriskolan f-9	
Britsarvsskolan 7-9, Montessorisskolan 7-9, Västra skolan 7-9	
Grundsärskolan	Slätta (1-6), Tegelbruket (1-6 och Hälsinggården (7-9) Ingen koppling till geografiskt område

Grundsärskolan

Grundsärskolan	Slätta (1-6), Tegelbruket (1-6 och Hälsinggården (7-9)

I dagsläget finns särskolan lokaliserad på tre olika enheter, på Slättaskolan, Tegelbruksskolan och Hälsinggårdsskolan. Innan beslut om en permanent lösning av en samlokaliserad särskola skulle tas, fastställde nämnden att utvärdering av de tillfälliga lösningarna med paviljong vid Tegelbruket och 7-9 vid Hälsinggårdsskolan skulle utvärderas. Utvärderingen med kompletterande underlag finns i separat dokument (se bilaga 3).

Grundskolan

För varje skolas upptagningsområde har befolkningsprognos tagits fram för åren 2020-2030, uppdelat på antal elever per f-6 och 7-9. Utifrån det fria skolvalet har även flödet in (elever som tillhör annat skolupptagningsområde) och ut (elever som valt annan skola än i upptagningsområdet) 2019 studerats. Därifrån har ett medelvärde för den aktuella skolan beräknats för de årskurser som går på skolan. Detta uttrycks i ett plus- eller minusflöde, där med plusflöde menas att det är fler elever från andra upptagningsområden som väljer den

aktuella skolan än elever från det aktuella upptagningsområdet som väljer en skola i ett annat upptagningsområde. När fler skolor har grupperats ihop räknas flödet utifrån att eleverna tillhör det gemensamma upptagningsområdet.

Faluns ytterområden f-6 skolor

Till Faluns ytterområden räknas i utredningen de orter som ligger utanför tätorten Falun. I dagsläget finns här 13 skolbyggnader. Antalet elever som går på dessa skolor är 1 700, jämfört med i tätorten Falun där tolv kommunala skolor är belägna och som inhyser drygt 4 100 grundskoleelever.

För ytterområdenas skolor finns och kommer att finnas en överkapacitet trots ökningar gällande elevantalet under den kommande tioårsperioden. Undantagen är Vikaskolan som har en underkapacitet. I stapeldiagrammet visar den orangea stapeln platsbehovet då det är som störst under den närmaste tioårsperioden. Den toppen infaller vid olika tidpunkter för olika upptagningsområden.

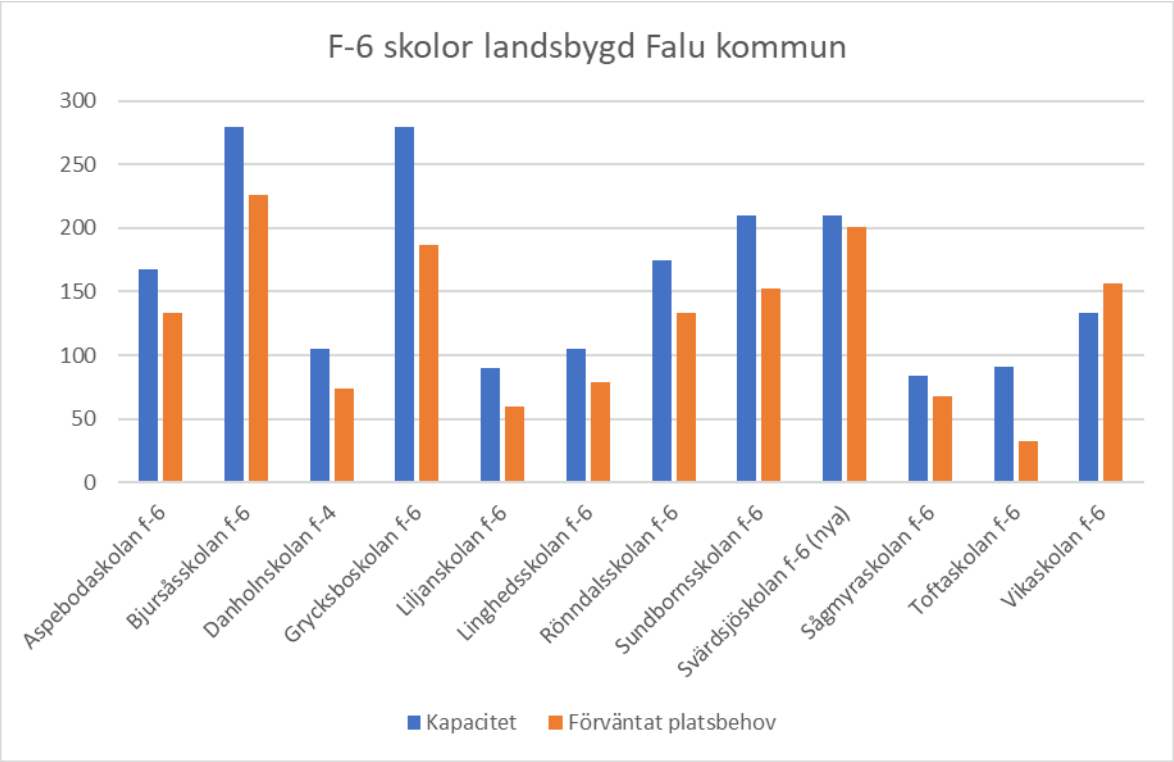

Figur 5: Prognos och kapacitet f-6 skolor, landsbygd.

Bjursåsskolan f-6, Grycksboskolan, Sågmyraskolan

I Bjursåsområdet beräknas finnas som mest ca 490 elever i åldern 6-12 år fram till 2030. På Grycksboskolan finns ytor som idag används av förskolan. Om denna yta tillfaller skolan och ventilationen åtgärdas är den sammanlagda kapaciteten för f-6, 644 platser i hela området. Om förskolan fortsatt finns i skollokalerna och ventilationen inte åtgärdas är den sammanlagda kapaciteten 546 platser. Flödet är lågt, med ett minusflöde på 6%, vilket ger en topp på ca 460 elever sammanlagt i hela området. Det finns således en överkapacitet i området (se bilaga 1, figur I).

Liljanskolan, Svärdsjöskolan f-6

Nuvarande Björkhagsskolan finns inte upptagen, utan de elever som går där i dagsläget är räknade till Svärdsjöskolan f-6. Flödet ligger på 5% plus, men det finns utrymme för ytterligare 10 elever på Svärdsjöskolan f-6 (se bilaga 1, figur III). Björkhagsskolan kommer att avvecklas som skola under läsåret 19/20. Sett till folkmängd skulle Liljanskolan nå och överstiga sin maxkapacitet år 2028, men skolan har ett minusflöde på 38% och därför finns en förväntad överkapacitet på minst 30 platser (se bilaga 1, figur IV).

Rönndalsskolan, Linghedsskolan

Rönndalsskolan i Enviken har ett mycket litet flöde, endast 2% minusflöde. Befolkningstrenden för området är vikande och skolan kommer ha en tämligen konstant överkapacitet på 75 platser (se bilaga 1, figur V). Linghedsskolan har ett minusflöde på 12% och en överkapacitet på 25 platser om flödet håller i sig (se bilaga 1, figur VI).

Toftaskolan, Sundbornsskolan, Danholnsskolan

På Danholnsskolan går idag åk f-4, och elever tillhörande åk 5-6 som bor i Danholn går på Sundbornsskolan. Detta beror på att en omorganisation gjordes 2018 för att lärarbehörigheten skulle kunna tryggas för eleverna. Danholnsskolan har en kapacitet på drygt 100 elever för åk f-6, men ligger ganska konstant på 80 elever. Flödet är minus 11% (se bilaga 1, figur VII). Toftaskolan har en kapacitet på 90 platser och en befolkningsprognos på drygt 50 elever i aktuell ålder. Skolan har ett minusflöde på 38% (se bilaga 1, figur VIII) och om det håller i sig kommer Toftaskolan ha som mest drygt 30 elever under perioden. Skolan har ett stort renoveringsbehov, samt en nyupptäckt vattenskada. Sundbornsskolan har en kapacitet på 210 elever när skolan kan nyttjas fullt ut. Dock finns två klassrum i den så kallade B-längan som är stängda och under utredning av myndighetsnämnden med anledning av inomhusmiljön. Sundbornsskolan har ett minusflöde på 7% och har en vikande befolkningsmängd med Danholnselever inräknade (se bilaga 1, figur IX). Danholnsskolan har ett minusflöde på 11% och har plats för ytterligare ca 20 elever när det är som flest elever i området.

Toftaskolan, Rönndalsskolan, Linghedsskolan, Liljanskolan, Sundbornsskolan, Danholnsskolan, Svärdsjöskolan f-6

Sammantaget för Svärdsjös skolområde finns sju f-6 skolor. Som mest under perioden beräknas i hela området finnas ca 760 elever i åldern 6-12 år. Det finns sex f-6 skolor och en f-9 skola med sammanlagt 986 platser för åldersgruppen. Flödet för Svärdsjöområdets f-6 skolor är ett minusflöde på 10%, vilket ger att det som mest finns platsbehov för ca 690 elever under perioden. Det beräknas således finnas en överkapacitet på närmare 300 platser när behovet är som störst (se bilaga 1, figur X).

Aspebodaskolan

Aspebodaskolan byggdes 2014 och är i gott skick. Aspebodaskolan har ett minusflöde på 20% som gör att de har en överkapacitet på ca 40 platser när det beräknas finnas flest boende i upptagningsområdet inom perioden (se bilaga 1, figur XIII).

Vikaskolan

Vikaskolan har en maxkapacitet gällande yta som inte är överensstämmande med kapaciteten gällande ventilation. Om ytkapaciteten ska kunna brukas behöver ventilationen åtgärdas. Dock kommer skolans maxkapacitet nås oavsett om ventilationen åtgärdas eller inte. Om den

inte åtgärdas kommer maxkapaciteten nås 2026 utifrån att skolan kan ta emot färre barn på grund av begränsad ventilation. Om ventilationen åtgärdas kommer maxkapaciteten nås 2029 på grund av att klassrumsytan inte är tillräcklig. Det behövs således åtgärder både vad gäller ventilation och ytkapacitet (se bilaga 1, figur XVIII). Vikaskolan har ett minusflöde som är marginellt, endast 6%.

Faluns inneområden f-6 skolor

Till Faluns inneområden räknas de skolor som ligger inom tätorten Falun. I utredningen har ibland studerats enskilda skolor och ibland grupperats två eller tre skolor för att undersöka platsbehovet i nuläget. Till skillnad från ytterområdena behöver här hänsyn tas till fristående skolor, vars flöden till viss del har studerats för att förstå och prognosticera för ett framtida platsbehov. Södra skolans nybyggnation och stora platstillgång ger att det i dagsläget är möjligt att lösa viss obalans i platstillgången kopplat till nuvarande upptagningsområden genom omstrukturering av dessa.

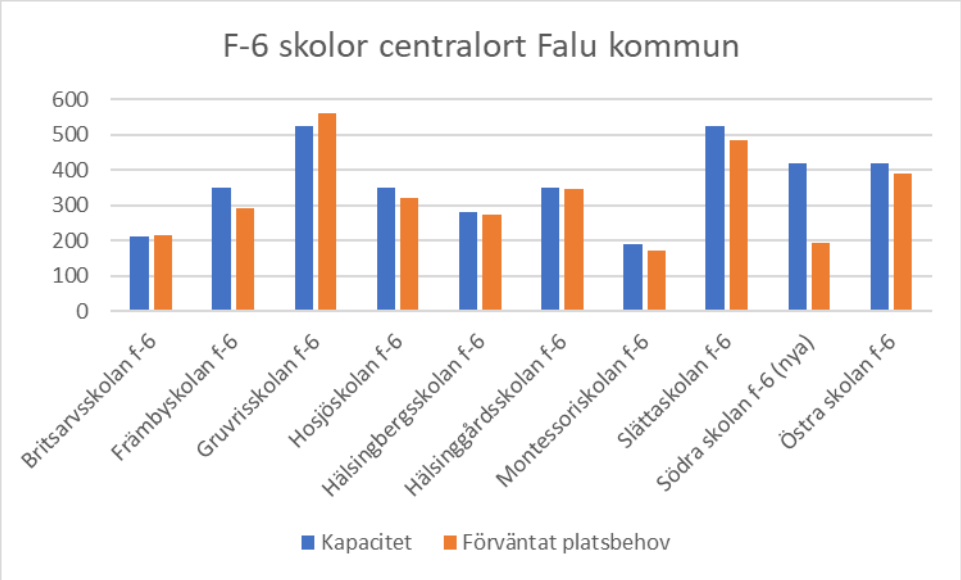

Figur 6: Prognos och kapacitet f-6 skolor, centralort.

Gruvrisskolan, Främbyskolan

Främbyskolan har delar av sitt lokalbestånd som från början är byggda för förskola, men som de använder till förskoleklass. Där krävs ombyggnationer för att passa verksamhet i förskoleklass bättre. Denna ombyggnad behöver ske inför skolstart höstterminen 2020. Dessutom byggs Främbyskolan idag om, en slöjdsal byggs om till att bli ytterligare klassrum för att möta behovet i området och utöka kapaciteten för skolan. Detta ger en kapacitet på 350 elever på Främbyskolan, 50 elever per årskurs. Gruvriset har en befolkningsökning fram till 2024 som sedan minskar till att hamna på samma nivå som idag. Främbys befolkningsprognos är däremot jämn.

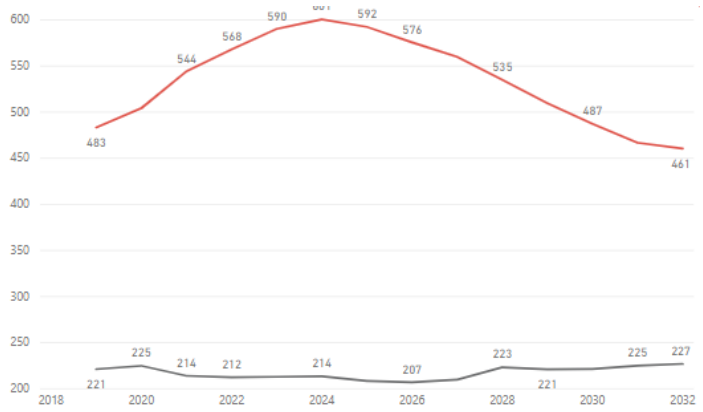

Figur 7: Gruvrisets (röd) och Främbys (grå) befolkningsprognoser.

Gruvrisskolan har ett minusflöde på 7%, medan Främbyskolan har ett plusflöde på 29%. Sammantaget har området ett plusflöde på 3,5%. Givet att Främbyskolan har 350 platser och Gruvrisskolan 525 platser klarar området behovet då det beräknas vara som mest ca 850 elever inräknat plusflödet och det totala antalet platser är 875 (se bilaga 1, figur XII). Den nybyggda Södra skolans kapacitet möjliggör en översyn av upptagningsområdena i södra Falun för att optimera platsnyttjandet.

Södra skolan, Östra skolan

Södra skolan och Östra skolan är grupperade tillsammans i denna utredning eftersom båda är centrala skolor som inte ligger så långt ifrån varandra, och därför kan komplettera varandra. Både Södra och Östra skolan är skolor som ligger mycket när våra fristående skolor, vilket ökar utbudet för vårdnadshavarna att välja en annan skola i närområdet än dessa kommunala skolor i upptagningsområdet.

Södra skolan är under byggnation och är inflyttningsklar höstterminen 2020. Södra skolan kommer bli en skola med plats för 420 elever, att jämföra med nuvarande Södra skolan som rymmer ca 180 elever. Flödet på nuvarande Södra skolan är ett minusflöde på 36%. Av eleverna i boendeområdet, som inte väljer Södra skolan, väljer 20% Främbyskolan, 14% väljer en fristående skola och 3% väljer Östra skolan. Detta kan komma att ändras när nya Södra skolan står klar. Därför är flödet en osäkerhetsfaktor.

Östra skolan ligger i samma område som de fristående skolorna Friskolan Mosaik, Internationella engelska skolan och Söderbaumska skolan. Den ligger även centralt i staden. Detta gör att flödet blir stort, både vad gäller inflöde och utflöde. Östra skolan har ett minusflöde på 39%. 37% av de boende i Östras upptagningsområde väljer Östra skolan, samtidigt som 39% av eleverna på Östra skolan kommer från annat upptagningsområde än sitt eget. De flesta eleverna, 15%, kommer från Britsarvsskolans upptagningsområde. 46% av eleverna boende i Östra skolans upptagningsområde väljer istället en fristående enhet, främst Söderbaumska skolan. Skillnaden mellan de olika årskurserna är så stor som 30 elever, mellan den årskurs som har minst antal elever och den som har flest. En trend är att det är färre på mellanstadiet än på lågstadiet, vilket kan tolkas som att elever väljer Internationella engelska skolan i åk 4, som är deras lägsta årskurs.

Det sammantagna flödet för båda skolorna är minus 38% (se bilaga 1, figur XIV).

Eleverna som lämnar Östra skolan efter årskurs 6 tillhör Britsarvsskolans upptagningsområde, medan Södra skolans elever tillhör Västra skolans upptagningsområde.

Hosjöskolan

Hosjöskolan upptagningsområde har en jämn befolkningsprognos. Skolan har också en god kapacitet för att ta emot de elever som väljer skolan. Skolan har ett minusflöde på 6% (se bilaga 1, figur XIX).

Hälsingbergsskolan, Hälsinggårdsskolan f-6

Hälsingbergsskolan och Hälsinggårdsskolan f-6 är två skolor som båda har minusflöde. Hälsingbergsskolan minus 20% och Hälsinggårdsskolan f-6 minus 24%. Trots det kommer båda skolorna att uppnå sin maxkapacitet under perioden (se bilaga 1, figur XX). Om utflödet från skolorna minskar har båda skolorna redan idag fler elever i upptagningsområdena än de kan ta emot. Om skolorna i centrala Falun börjar nå sin maxkapacitet kommer Hälsingbergsskolan och Hälsinggårdsskolan inte kunna ta emot de elever som finns i upptagningsområdet, vilket är ett rimligt scenario. På Hälsingbergsskolan finns ett stort investeringsbehov.

Slättaskolan

På Slättaskolan finns idag verksamhet för åk f-6 i grundskolan, och för särskolans träningsskoleelever. Träningsskolans behov kräver stora lokalytor för t ex personlyftar och träning för eleverna. Den maxkapacitet som presenteras är utifrån att träningsskolans verksamhet bedrivs någon annanstans och lokalerna tillfaller Slättaskolan f-6. Det har byggts nya bostadsområden i upptagningsområdet med småhus, både Slättaskogen och Herrhagsskogen. Befolkningsprognosen visar en jämn kurva i spannet 6-12 år, utan upp- eller nedgångar. Det är för övrigt en mix av bostadstyper i området. Skolan har ett minusflöde på 16% och ca 10% av eleverna i upptagningsområdet väljer en fristående skola. Om samtliga elever skulle välja Slättaskolan skulle inte kapaciteten räcka till, ca 50 platser för lite. Med minusflödet finns det en buffert på ca 40 platser under hela tioårsperioden (se bilaga 1, figur XXII). Skolan har ett stort investeringsbehov.

Britsarvsskolan f-6

Inför läsåret 19/20 gjordes en omorganisation som fick till följd att Tegelbruksskolan f-6 flyttade in i Britsarvsskolans lokaler och tillsammans med Britsarvsskolan 7-9 bildades Britsarvsskolan f-9. F-6 delen har en kapacitet på 210 platser. Britsarvsskolans upptagningsområde har många elever, där prognosen visar som mest ca 520 elever i åldrarna 6-12 år. Skolan har ett minusflöde på 59%, vilket gör att elevantalet som väljer Britsarvsskolan f-6 ligger på ca 220 elever (se bilaga 1, figur XXIII). Det är fler elever än den kapacitet som finns idag. Flödet skulle kunna ändras eftersom beräkningen är gjord utifrån forna Tegelbruksskolans flöde. De flesta elever som väljer annan skola väljer Söderbaumska skolan, Montessoriskolan eller Östra skolan.

Montessoriskolan f-9

Montessoriskolan är en kommunal f-9 skola med en tydlig pedagogisk inriktning, montessoripedagogiken. Den fungerar som en fristående skola sett till organisation, då den inte har något upptagningsområde, utan eleverna söker dit och ett kösystem används om platserna understiger söktrycket. Skolan ligger i samma område som Britsarvsskolan. En undersökning om vilket upptagningsområde Montessoriskolans elever kommer ifrån visar att 75% bor i Britsarvsskolans upptagningsområde och 25% i 15 andra upptagningsområden,

med något fler från Hälsingberg, Sundborn och Gruvriset (se bilaga 1, figur XXVI). Montessoriskolan samlokaliserades i gamla Tegelbruksskolans lokaler inför läsåret 19/20 och delar vissa utrymmen med Tegelbrukets särskola. Montessoriskolans högstadium var tidigare lokaliserade i Britsarvsskolans lokaler.

Högstadieskolorna

Högstadierna i Falun kan delas upp i inneområde och ytterområde, där det finns platsbrist i högstadierna i centrala Falun och tillräcklig kapacitet i högstadierna i ytterområdena. Falun har två högstadier i ytterområdena och fyra i inneområdet. Några högstadier ingår i f-9 skolor, medan en skola, Västra skolan är en ren högstadieskola.

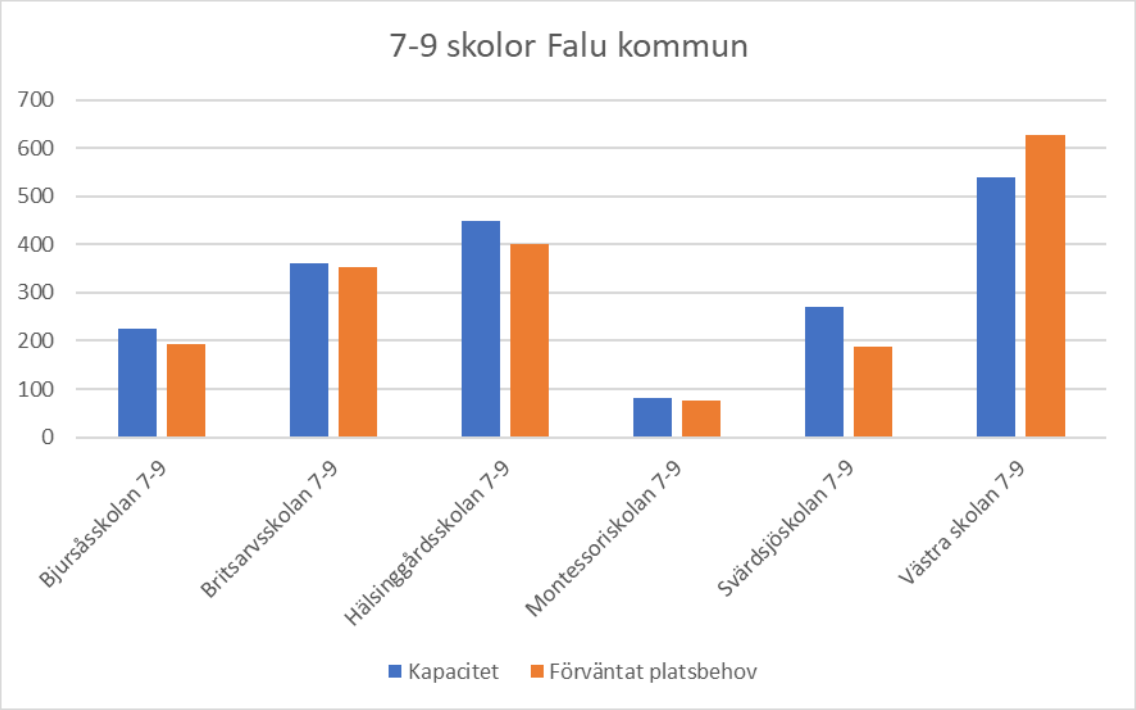

Figur 8: Prognos och kapacitet 7-9 skolor.

Västra skolan	Aspebodaskolan, Gruvrisskolan, Främbyskolan, Södra skolan

Västra skolan är den enda kommunala skola som är en 7-9 skola. Västra skolan har ett plusflöde på 13% (se bilaga 1, figur XV). Västra skolans elever kommer i hög grad från andra upptagningsområden än ”upptagningsskolorna” (se bilaga 1, figur XVII). Slättaskolans elever tillhör Britsarvsskolans upptagningsområde, men de eleverna väljer i lika stor utsträckning Västra skolan som Britsarvsskolan till årskurs 7. Västra skolan har en maxkapacitet på 540 elever och utifrån plusflödet kommer elevantalet överstiga maxkapaciteten redan höstterminen 2021. Kapaciteten för åk 7-9 i hela centrala Falun finns beskriven under rubriken Britsarvsskolan 7-9, Montessoriskolan 7-9, Västra skolan 7-9.

Om Västra skolans upptagningsskolor Aspebodaskolan, Gruvrisskolan, Främbyskolan och Södra skolan skulle ha maxkapacitet och samtliga av de eleverna skulle välja Västra skolan i åk 7 finns inte plats för alla elever på Västra skolan (se bilaga 1, figur XVI).

Britsarvsskolan 7-9	Britsarvsskolan f-6, Slättaskolan, Östra skolan

Britsarvsskolan 7-9 har Slättaskolan, Britsarvsskolan f-6 och Östra skolan som ”upptagningsskolor”. Om dessa skolor skulle nå sin maxkapacitet och samtliga elever skulle välja Britsarvsskolan 7-9 skulle maxkapaciteten överstigas med 45 platser (se bilaga 1, figur XXIV). Britsarvsskolan 7-9 har ett minusflöde på 56% sett till befolkningsprognosen (se bilaga 1, figur XXV) och många har valt annan skola i tidigare ålder. Idag har Britsarvsskolan 7-9 en kapacitet på 360 elever.

Hälsinggårdsskolan 7-9	Vikaskolan, Hosjöskolan, Hälsingbergsskolan, Hälsinggårdsskolan f-6

På Hälsinggårdsskolan 7-9 finns plats för 150 elever i varje årskurs. De f-6 skolor som är kopplade till Hälsinggårdsskolan 7-9 har ett maxantal på 159 elever per årskurs (Hosjöskolan 50, Hälsingbergsskolan 40, Hälsinggårdsskolan f-6 50 och Vikaskolan 19 elever), vilket betyder att om det skulle vara fullt på alla f-6 skolor som är kopplade till Hälsinggårdsskolan skulle maxkapaciteten på Hälsinggårdsskolan 7-9 överstigas. Både Hälsingbergsskolan, Hälsinggårdsskolan och Vikaskolan kommer troligtvis att nå sin maxkapacitet under perioden, medan Hosjöskolan kommer att ha ett visst utrymme, både utifrån flöde och befolkningsprognos. Befolkningsprognosen visar också att Hälsinggårdsskolan 7-9 skulle överstiga maxkapaciteten sammanlagt, om eleverna som bor i de fyra upptagningsområdena skulle välja Hälsinggårdsskolan. Hälsinggårdsskolan 7-9 har ett minusflöde på 25% (se bilaga 1, figur XXI). Många elever väljer annan skola tidigare, särskilt de som väljer fristående skolor. Därmed prognosticeras Hälsinggårdsskolan ha kapacitet för de sökande eleverna. I Hälsinggårdsskolans lokaler finns även andra verksamheter än skolverksamhet för Hälsinggårdsskolans f-9 elever. Särskolans 7-9 elever och gymnasiets särskoleelever har verksamhet i de så kallade ”Haraldsbolokalerna”, gymnasiets fordonsprogram likaså och kommunens omvårdnadsförvaltning finns i lokalerna.

Svärdsjöskolan 7-9	Toftaskolan, Rönndalsskolan, Linghedsskolan, Liljanskolan, Sundbornsskolan, Danholnsskolan, Svärdsjöskolan f-6

Som mest finns ca 340 elever i åldern 13-15 år i området. Antalet skolplatser på Svärdsjöskolans 7-9 del är 270. Skolan har ett minusflöde på 44%. Om flödet skulle kvarstå på samma nivå finns som mest ca 190 elever som väljer Svärdsjöskolan 7-9 (se bilaga figur XI). Det finns således plats för de elever som väljer Svärdsjöskolan när elevkullen beräknas vara som störst.

När elevkullen är som störst för åldern 13-15 år, år 2025-2026, är den som minst för eleverna i åldern 6-12, vilket ger att lokaler då kan nyttjas för de äldre årskurserna och vice versa år 2030 då den yngre elevkullen är som störst.

Bjursåsskolan 7-9	Bjursåsskolan f-6, Grycksboskolan, Sågmyraskolan

Ca 220 elever i åldern 13-15 år finns som mest i området (2030) och Bjursåsskolan 7-9 har 225 platser. Utflödet är större än inflödet till Bjursåsskolan 7-9, ett minusflöde på 12%. I dagsläget befinner sig en barngrupp från förskolan i lokalerna. Skolan har som mest ca 190 elever under tidsperioden och därför bedöms kapaciteten vara lagom stor i förhållande till behovet (se bilaga 1, figur II).

Bjursåsskolan 7-9 är nybyggd (2018) och i gott skick för de närmaste tio åren. Visst investeringsbehov i gemensamma ytor som f-6.

Britsarvsskolan 7-9, Montessoriskolan 7-9, Västra skolan 7-9

Till Faluns centrala kommunala högstadier kan Britsarvsskolan 7-9, Montessoriskolan 7-9 och Västra skolan räknas. Sammanlagt har dessa tre 7-9 skolor 981 platser. 27% av dagens elever boende i centrala Falun väljer en fristående skola. Högstadierna i centrala Falun har ett minusflöde på 24% i dagsläget (se bilaga 1, figur XXVII). Detta ger att antalet skolplatser för elever i åldern 13-15 år kommer vara för få, de behöver utökas för att det ska finnas en kapacitetsbuffert.

Sammanfattning av nuläget för de kommunala grundskolorna

Gällande kapacitet finns en snedfördelning av platser i kommunen.

- Bjursås skolområde f-6 har överkapacitet
- Svärdsjö skolområde f-6 har överkapacitet
- Vikaskolan har underkapacitet
- Hälsingbergsskolan och Hälsinggårdsskolan f-6 har individuellt och tillsammans underkapacitet
- Britsarvsskolan f-6 har underkapacitet
- Högstadieskolorna i centrum har underkapacitet

Övriga skolor eller skolområden har inte behov utifrån kapacitet, men kan ha investeringsbehov. Stora investeringar behöver göras gällande de kommunala skollokalerna i Falu kommun. Lokalbeståndet är ålderstiget och behöver en uppgradering gällande exempelvis ventilation och funktionalitet.

Nuläge elevhälsan

Enligt skollagen (SFS 2010:800) ska det finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För nämnda insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal som kan tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Därmed har elevhälsan ett viktigt skolutvecklande uppdrag i att främja hälsa och lärande samt att förebygga hinder för lärande (Socialstyrelsen, 2016).

Sveriges kommuner och regioner skriver: ”Elevhälsan, de enskilda yrkesgrupperna och det tvärprofessionella samarbetet i teamet, utgör en viktig resurs för skolan. Ett väl fungerande elevhälsoarbete som präglas av ett nära samarbete mellan elevhälsoteam, lärare, rektor och övrig personal är centralt för att skolan ska kunna utforma lärmiljöer där alla elever trivs och ges möjligheter att utveckla sin fulla potential” (SKL, 2018, s 30).

Falu kommuns elevhälsa organiseras dels i skolornas lokala elevhälsoteam, dels i en centralt belägen elevhälsoenhet. Falu kommuns samtliga skolor har tillgång till skolsköterska, kurator, skolläkare, psykolog samt specialpedagog/speciallärare eller personal med specialpedagogisk kompetens. Skolornas lokala elevhälsoarbete leds av rektor. Flera professioner i skolornas lokala elevhälsoteam delar sin tjänst på flera skolor. Kuratorerna har rektor som chef. Skolsköterskorna är stationerade på skolorna men har istället för rektor en

centralt placerad medicinskt ledningsansvarig (MLA) sjuksköterska som chef. Eftersom flera av elevhälsans professioner genomför insatser som klassas som hälso- och sjukvård finns också lagstadgade krav att det utöver en person med MLA-funktion även finns en verksamhetschef (SFS 2017:30 Hälso- och sjukvårdslagen).

Den centralt belägna elevhälsan består av specialpedagoger, talpedagog, psykologer, skolläkare, genuspedagog, sjukhusskolans pedagoger, samt utvecklingsledare för utvecklingsarbetet Tillsammans för varje barn. Arbetet leds av en verksamhetschef. Den centralt belägna elevhälsan arbetar i huvudsak ambulerande. Exempel på det är att psykologerna ansvarar för kontakten och uppdragen gentemot ett antal skolor och sitter med i skolornas lokala elevhälsoteam på regelbunden basis. Specialpedagogerna och talpedagogen bistår skolorna både med generella specialpedagogiska insatser samt även kring specifika kompetensområden såsom syn- och hörselnedsättningar, tal och kommunikation samt digitala hjälpmedel. Den centrala elevhälsoenheten stöttar även förskolorna vid behov. Den centrala elevhälsan arbetar med insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå.

En viktig uppgift för huvudmannen är således att se till att det finns tillgång till de professioner som skollagen anger (se t.ex. Skolverket, 2019). Det är upp till varje huvudman att organisera elevhälsan utifrån lokala förutsättningar. Falu kommuns kommunala skolenheter varierar i elevantal och är lokaliserade över ett relativt stort geografiskt område. Detta, i kombination med t.ex. förutsättningar för rekrytering, har medfört att flera yrkeskategorier inom skolornas lokala elevhälsoteam delar sin tjänstgöring på flera skolenheter samtidigt som professionerna i den centrala elevhälsoenheten bistår samtliga skolenheter med sina respektive kompetensområden. Kombinationen av lokala elevhälsoteam och en centralt organiserad elevhälsoenhet innebär en närhet till elevhälsans professioner för elever och skolpersonal på skolorna, samtidigt som insatser av de centralt organiserade professionerna kan ges jämlikt till samtliga skolenheter. Jämlikhetsaspekten vad gäller insatser är något som lyfts fram som viktigt när föreställningar om elevhälsans organisering tidigare undersökts (Hylander, 2013). I en tidigare utvärdering av centrala elevhälsans arbete där totalt 20 av grundskolerektorerna svarade uppgav majoriteten att man upplevde sig få det stöd som behövs från elevhälsan samt att man upplevde det som enkelt att komma i kontakt med elevhälsans personal. En framtida skolstruktur bör ge fortsatta förutsättningar för att elevhälsans samlade insatser är tillgängliga, likvärdiga och håller god kvalitet.

Nuläge ekonomi

Den ekonomiska tilldelningen till respektive rektor inom såväl förskolan som grundskolan sker utifrån en ”barn- och elevpengsprincip”. Principen innebär i grova drag att för varje barn/elev som är inskriven på respektive enhet så erhåller rektor ”barn-/elevpeng”. Denna princip innebär att en högre fyllnadsgrad av barn/elever genererar bättre ekonomiska förutsättningar för enheten. Om förskole-/skolenheter inte fyller sina platser ger det sämre ekonomiska förutsättningar då kostnaderna i huvudsak kvarstår men intäkterna minskar.

Kostnaden för kommunala grundskolan har sedan 2010 varit betydligt lägre än den genomsnittliga kostnaden för landets samtliga kommuner.

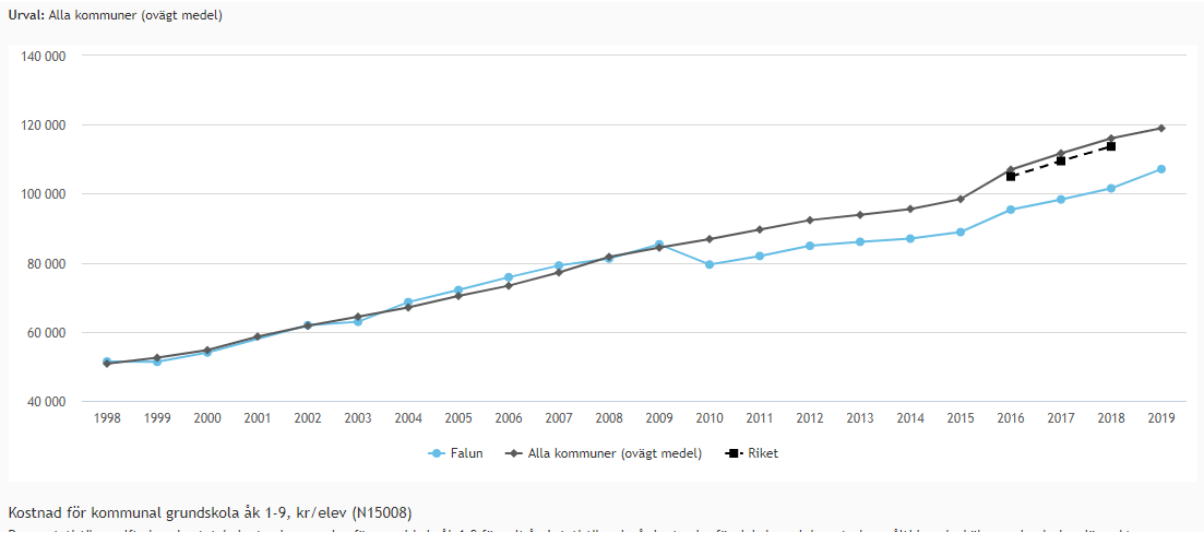

Figur 9: Kostnad för kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev.

Kostnaden för den kommunala förskolan var under 2019 i paritet med genomsnittet för riket. Åren dessförinnan var kostnaden något lägre än rikssnittet.

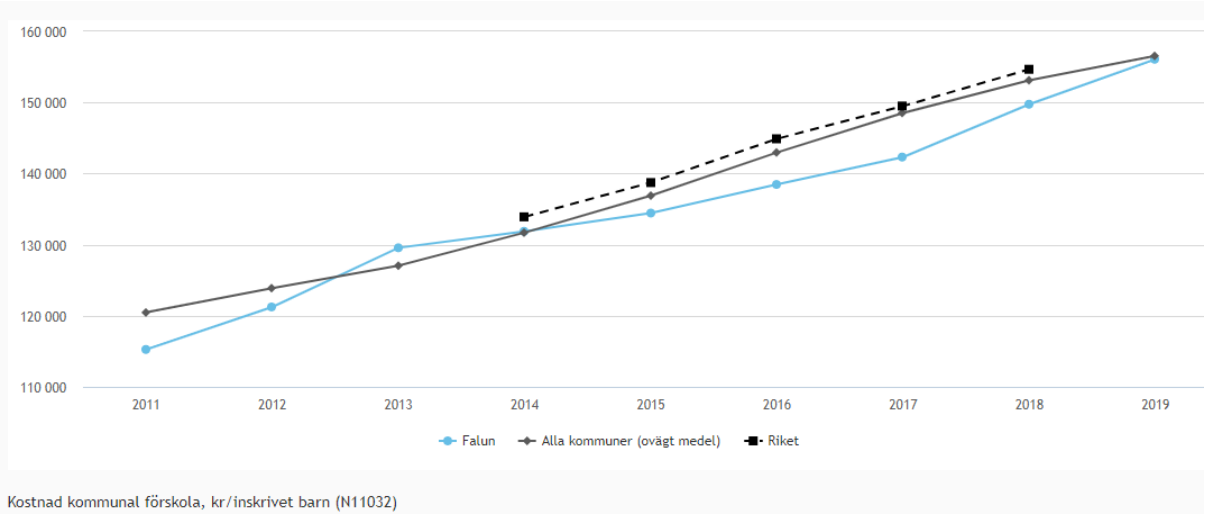

Figur 10: Kostnad för kommunal förskola, kr/inskrivet barn.

Nuläge lokaler

Redan i utredningsuppdraget så konstateras det att det föreligger stora investeringskostnader (se bilaga 5) kopplade till de lokaler som nyttjas av förskola och skola. Sektor service (SES) är den enhet inom kommunen som ansvarar för lokalbeståndet och som barn- och utbildningsförvaltningen hyr sina lokaler av. De har aviserat att då investeringsbehovet är så pass omfattande kommer prioriteringar av kommande års investeringsmedel behöva göras gällande såväl tätort som landsbygd. Vid eventuella satsningar och beroende av storleken på dessa kommer besparingsåtgärder behöva ske i form av avyttringar av befintligt fastighetsbestånd.

Utredningsuppdragets aspekter

I det aktuella utredningsuppdraget skall ett antal aspekter belysas i relation till en framtida skolstruktur. Två av dessa rör ekonomiska samt organisatoriska aspekter utifrån elevantal och befolkningsprognos, vilka redan har belysts. Återstår gör hög och likvärdig pedagogisk kvalitet, god lärmiljö och goda studieresultat, trygghet och social utveckling hos barn och elever samt attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal. Nedan ges en översiktlig genomgång kring dessa begrepp.

Hög och likvärdig pedagogisk kvalitet

Skollagen uttrycker att skolan ska vara likvärdig (SFS 2010:800). "Likvärdighet" och "kvalitet" är begrepp som inte låter sig enkelt definieras och det är heller inte entydigt hur begreppen förhåller sig till varandra (Skolverket, 2009). Skolinspektionen konstaterar samtidigt att en hög och likvärdig pedagogisk kvalitet är en central förutsättning för att eleverna ska nå lärandemålen. Viktiga aspekter för undervisningens kvalitet är t.ex. pedagogens förmåga att skapa en variation i undervisningen, att pedagogen har höga förväntningar som också är i samspel med relationen till eleverna (Skolinspektionen, 2010). Kring begreppet likvärdighet lyfter Skolverket att det övergripande handlar om "tillträdet till skolan, tillvaron i skolan och utträdet ur skolan" (Skolverket, 2009, s. 126). Begreppet likvärdighet kan därmed ses ur flera aspekter; lika tillgång till utbildning, lika kvalitet i utbildningen samt skolans uppdrag att kompensera för skillnader i elevers förutsättningar. Detta betyder att utbildningen inte kan vara exakt lika för alla eller att alla får samma resurser. Hänsyn ska tas till allas olika förutsättningar samt kompensera för skillnader i elevernas bakgrund.

Ytterligare en viktig aspekt av skolans likvärdighet är olika enheters sociala sammansättning av barn och elever. I ett nationellt perspektiv så tenderar denna aspekt av likvärdigheten att minska i den svenska skolan. Som en konsekvens av detta föreslår en offentlig utredning att skolans huvudmän aktivt verkar för en allsidig social samansättning av elever på sina skolenheter (SOU 2020:28).

God lärmiljö och goda studieresultat

En skolas lärmiljö utgörs av fysiska-, pedagogiska- och psykosociala faktorer (SKL, 2017). Både i förskolan och skolan handlar det om en samverkan mellan den fysiska inne- och utemiljön, hur undervisningen är utformad pedagogiskt samt hur det sociala samspelet fungerar. Lärmiljön är alltså hela det sammanhang som en elev i skolan eller förskolan befinner sig i under en dag. En god lärmiljö är nära besläktat med begreppet "tillgänglighet", något som handlar om alla barns rätt och möjlighet att delta och vara delaktiga i sin skolverksamhet utifrån sina unika behov och förutsättningar. Genom att organisera lärmiljöer som interagerar med varandra gynnas därmed elevens lärande och utveckling (Skolverket, 2019). En trygg och stimulerande lärmiljö är en viktig förutsättning för elevernas kunskapsinhämtning (Skolinspektionen, 2016). Elevhälsan har en viktig roll i att stödja skolornas arbete kring att utveckla och främja goda och inkluderande lärmiljöer (SKL, 2017). Skolverket ger i sin kunskapsöversikt (Skolverket, 2009) en bred genomgång av olika faktorer som i forskningen visat sig påverka resultaten och resultatutvecklingen i svensk grundskola. I nämnda översikt presenteras resultat med fokus på kunskapsmål men även andra resultatmått gås igenom. Däribland elevernas upplevda fysiska hälsa, upplevda

psykiska hälsa, elevernas attityder till skolan och intresse för skolan. Orsakssambanden är komplexa och många faktorer samvarierar (a.a.). “Goda studieresultat” behöver således betraktas i ljuset av detta.

Skollagen anger att elevhälsans arbete främst ska vara hälsofrämjande och förebyggande (SFS 2010:800). Detta salutogena perspektiv på hälsa, det vill säga vilka faktorer som orsakar och vidmakthåller hälsa som forskaren Aaron Antonovsky lyfte fram på 70-talet, återkommer i förskolans och skolans läroplaner (Skolverket, 2018, 2019). Förskolan och skolan har en viktig roll i att identifiera riskfaktorer i barn och ungas lärmiljöer som kan skapa eller förvärra psykisk ohälsa. Det finns många faktorer utanför skolans område som påverkar psykisk hälsa men som ändå inverkar på måendet och studieresultaten. Här är det viktigt att skolan får stöd av elevhälsan att arbeta förebyggande genom att t.ex utveckla relationer, förhållningssätt och undervisningens kvalitet och struktur (a.a). Sambandet mellan hälsa och lärande beskrivs som “dubbelriktat”, vilket avser att det är lättare att lära sig om man mår bra och att lärande i sig kan bidra till hälsa (Skolverket, 2019).

Forskning visar att vad läraren kan, vet och gör har avgörande betydelse för elevers kunskapsutveckling och studieresultat (Hattie, 2012), vilket innebär att det är viktigt att ha välutbildade lärare i skolan.

Trygghet och social utveckling hos barn och elever

I en analys av Skolinspektionen baserad på Skolenkäten 2014 noteras att “trygga skolor” i högre grad har ett arbete mot kränkande behandling, att reaktioner vid kränkningar sker snabbt samt att arbetet är långsiktigt. I nämnda analys framkom inga samband mellan elevernas upplevelse av trygghet och faktorer som t.ex. skolstorlek (mätt i antal elever), behöriga lärare eller elevsammansättning. Det visade sig dock att, i likhet med kunskapsresultat, så finns en samvariation mellan föräldrarnas utbildningsbakgrund och elevernas upplevda trygghet. Likaså framkom ett samband mellan elevernas upplevelse av att vuxna reagerar mot kränkningar och deras upplevda trygghet, vilket enligt Skolinspektionen betonar vikten av ett aktivt arbete kring detta område (Skolinspektionen, 2015). Skolpersonalens dagliga arbete i nära samarbete med elevhälsans samlade kompetenser kan tillsammans bidra till detta viktiga förebyggande arbete.

Läroplanen för förskolan betonar flera aspekter av social utveckling och barns sociala samspel kopplat till lärandet (Skolverket, 2018). Ett av förskolans mål är t.ex. att ge varje barn förutsättningar att utveckla förmågan att “ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra” (a.a., s.12). I Skollagen anges att förskolan, förskoleklass, grundskola (inkl. grundsärskola) och gymnasiet (inkl. gymnasiesärskola) ska främja social gemenskap.

Attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal

Studier visar att arbetsplatser med god arbetsmiljö kännetecknas av att medarbetare har nära till chefen, att det finns fungerande kommunikation samt rättvis fördelning av arbetsuppgifter. Så kallade friska organisationer har också en större öppenhet för individens behov. Personal kan på sådana arbetsplatser byta arbetsuppgifter eller bredda sin kompetens på olika sätt, vilket i sin tur bygger på att det inom enheten finns en tillräcklig volym av personal så att detta blir möjligt (www.suntarbetsliv.se/forskning/).

Skolverket pekar i en rapport (https://www.skolverket.se/getFile?file=5394) på vikten av att skolhuvudmän anpassar sin organisation och sina arbetssätt i syfte att möta de framtida utmaningarna avseende lärarförsörjning. Skolverket menar att huvudmännen genom sin styrning kan främja en välfungerande skolorganisation som underlättar skolornas kompetensförsörjning. En viktig aspekt för de olika skolenheterna är att ha behöriga lärare, att hitta rätt mix av behöriga lärare är generellt sett svårare vid en liten skolenhet (https://webbutik.skr.se/bilder/artiklar/pdf/7585-223-2.pdf). Enligt en enkätundersökning av SKL 2018 (numera SKR) som 236 av landets kommuner besvarat framkommer att det blivit svårare att rekrytera en del av de kompetenser och yrkesgrupper som ska finnas enligt skollagen. Att tillgången till t.ex. specialpedagoger och psykologer är låg samt konkurrens mellan kommuner lyfts som främsta förklaringar.

Aspekter gällande nuvarande skolstruktur i Falu kommun

I följande avsnitt beskrivs verksamhetens syn på aspekter gällande en god framtida skolstruktur utifrån t.ex. lokaler, ekonomi, skolutveckling, organisation.

Förskola

Kommunens förskolor som öppnas 2020 och senare är alla ritade utifrån ett ramprogram som arbetats fram lokalt och i samverkan med SKRs referensgrupp för upphandling av förskolebyggnader. En generell riktlinje för kvm/barn har diskuterats men fokus har handlat om hur förskolans lokaler ska utformas för att möta läroplanens intentioner. Kvadratmeterytan har inte lika stor betydelse som hur rummen är placerade. De nya förskolorna erbjuder avdelningar där rummens placering gör att pedagogerna har god överblick och därmed ges möjligheter att dela barngruppen i mindre grupper. Det finns en gemensam matsal och ett stort torg som komplement till avdelningen. Torgets storlek gör det möjligt att organisera olika aktiviteter i mindre och större grupper.

Större förskoleenheter med 6-8 avdelningar ligger i linje med förvaltningens lokalstrategi och gynnar verksamhetens kvalitetsutveckling. Förskolan erbjuder ”det lilla i det stora” när den utformas enligt ramprogrammet. Förutom vinster vad gäller lärmiljön ser förvaltningen även en hel del andra vinster, så som:

Pedagogiska vinster,

- ett större antal pedagoger ger möjligheter till ett kollegialt lärande,
- med fler pedagoger finns tillgång till olika spetskompetenser,
- olika spetskompetenser bidrar till intern fortbildning,
- fler förskollärare delar ansvaret för planering, uppföljning och utvärdering av undervisningen

Organisatoriska möjligheter,

- det blir ett naturligt/enkelt samarbete vid öppning/stängning som bidrar till att det blir fler vuxna under dagen,
- samverkan vid sjukfrånvaro ger färre vikarier och ger barnen bättre kontinuitet med bekanta vuxna,
- enklare organisera för planerings/reflektionstid för förskollärare och arbetslag

Administrativa möjligheter,

- fördelning av ansvar i administrativa uppgifter, t ex beställningar eller inrapportering, ger både bättre kvalitet, kunskap och snabbhet

Ekonomiska fördelar,

- kost och städkostnaderna minskar när flera avdelningar finns i samma byggnad jämfört med när de är fördelade på flera mindre byggnader

Rekryterings fördelar,

- vi har haft ett högre söktryck på förskolor som har fler förskollärare i grundbemanningen

Grundskola

Måluppfyllelse

Små enheter medför få elever i varje årskurs, vilket kan få till följd att eleverna behöver organiseras i åldersblandad undervisning. Det kan utmana lärarens förmåga till god undervisning. Små undervisningsgrupper påverkar ekonomin negativt, varför det kan vara svårare att erbjuda stöd till elever med stödbehov. Det kan vara svårt att bygga tvålärarskap när grupperna blir alltför små.

Trygghet

Skolenhetens storlek är inte avgörande för elevernas trygghet i skolan. Fördelen med en liten skolenhet är att alla känner eleverna, inte minst viktigt när eleverna är yngre. Samtidigt kan det bli en nackdel att inte ha utbudet av kamrater som man får på en större skola, man kan bli hänvisad till sina klasskamrater som man egentligen inte känner sig trygg med. Att ha skolor med fler stadier, helst hela spannet f-9 kan ge trygghet vid övergångar till nästa stadium, då den nya miljön är känd sedan tidigare. Samtidigt kan det vara en fördel för eleverna att byta skola i t.ex. åk 7, för att bryta ett eventuellt negativt socialt sammanhang. Trygghetsarbetet är lättare att organisera på en större skola, då fler vuxna finns tillgängliga för att genomföra det viktiga arbetet.

Skolutveckling

En framgångsfaktor för skolutveckling är att rektor stannar över tid på samma skola. Därför behöver det finnas bra förutsättningar för rektor att bedriva ett bra arbete. Kollegialt lärande är en förutsättning för skolutveckling. Ensamrektorer skapar starka band till sina medarbetare. Dessa band till nyckelpersoner kan ibland bli alltför familjära. Det är även en utmaning att ”provtänka” tillsammans med personal, då det skapar förväntningar hos personalen. Rektor behöver således biträdande rektorer för att kunna vara visionära och kreativa. Även lärare som är ensamma inom sitt ämne på sin skola kan skapa stagnation i skolutvecklingen, lärare behöver samtalet med andra lärare, gärna inom ämnet. På mindre enheter är det svårare att bedriva skolutveckling, då utbudet av kollegor är begränsat. Att ha ett stort rektorsområde med mindre enheter är en variant som ger möjligheter till kollegialt utbyte, men skapar utmaningar i att samla personalen på samma ställe.

Rekrytering

Det är lättare att rekrytera till stadsskolor än till landsbygdsskolor. Det är även lättare att rekrytera till skolor med kollegor som är utbildade och behöriga, det skapar stabilitet och kontinuitet. En utmaning för rektor är att skapa hela tjänster på mindre skolor och personal föredrar ofta att ha sin arbetsplats på ett och samma ställe. Att ha skola med flera stadier underlättar arbetet med god tjänstefördelning. Skolor med mindre elevgrupper ger en utmaning att ha behöriga lärare i samtliga ämnen.

Likvärdighet

En förutsättning för större likvärdighet är att det inom skolenheten finns förutsättningar för kollegialt kompetensutbyte. Med större enheter blir det lättare för rektor att ta ett gemensamt grepp om likvärdighet gällande bedömarkompetens, elevhälsoarbete och trygghetsarbete. Skolor med fler stadier, helst f-9, ger förutsättningar för större rättssäkerhet för eleverna, med samrättning av nationella prov och kollegialt lärande medarbetare emellan. Fler i skolledningen skapar också förutsättning för högre kompetens och större rättssäkerhet för eleverna. Tillgången till olika kulturaktiviteter är inte likvärdig mellan landsbygdsskolor och stadsskolor.

Ekonomi

Ekonomin är en större utmaning på mindre enheter, då vissa kostnader är fasta och tjänstefördelningen kan vara utmanande. På mindre enheter är sällan elevgrupperna fyllda, vilket skapar ekonomiska utmaningar gällande behörighet hos lärare.

En optimal skolstruktur enligt grundskolans rektorer

- Rektorerna önskar att skolledningen består av rektor och minst en biträdande rektor, många tycker att det kan vara fler. En del önskar hellre andra kompetenser i skolledningen, t ex Human Resource, skolpsykolog, intendent.
- Rektorerna anser att 20-25 anställda per chef är lagom för att hinna med arbetsgivarrollen.
- Rektorerna har olika åsikt om hur många medarbetare på en skola som vore optimalt, allt från 15 till mer än 75 medarbetare på en skola.
- Rektorerna önskar i störst grad vara rektor över en stadieövergripande skola, vilket kan vara fsk + f-9, f-9, f-6 eller 6-9. Argumenten är kontinuitet för eleverna och att kunna nyttja personalens kompetens mellan olika stadier.
- 82% av de svarande rektorerna önskar skolor med mer än 300 elever. Ingen rektor vill ha en skola mindre än 200 elever. Argumenten är ekonomi, kontinuitet för eleverna och kollegialt lärande.
- Rektorerna önskar mellan 50-70 elever per årskurs.
- Framgångsfaktorer för rekrytering är utbildade kollegor, god arbetsmiljö och bra lön.
- Framgångsfaktorer för en ekonomi i balans är volym på elevantalet, förutsägbarhet, långsiktighet samt kontinuitet bland personal. Statsbidrag är en osäkerhetsfaktor, då de sällan är varaktiga över tid.
- Framgångsfaktorer för goda lärmiljöer är genomtänkt anpassad arkitektur, behörig, kompetent personal som samarbetar, bra flöde gällande elevernas byte av lokaler, lunch o.s.v., trygghet för eleverna.
- Framgångsfaktorer gällande likvärdigheten är gemensamma styrdokument, övergripande diskussioner i grundskolans ledningsgrupp, kollegiala lärprocesser mellan skolor.

Principer att eftersträva för ny skolstruktur

I utredningsuppdraget formulerades att utredningen skulle föreslå en skolstruktur som beaktade följande aspekter:

- Hög och likvärdig pedagogisk kvalitet
- God lärmiljö och goda studieresultat

- Trygghet och social utveckling hos barn och elever
- Attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal
- Skolekonomi i balans
- Skolorganisation anpassad till barn- och elevantal på kort och lång sikt.

Utifrån ovanstående aspekter och en sammanvägd bedömning av kunskapsläget samt rådande nuläge i Falu kommun så har utredningen kommit fram till ett antal övergripande principer (se nedan). I utarbetandet av principerna så har utredningen även beaktat de planer och program som sedan tidigare finns beslutade i Falu kommun. Principerna ligger till grund för de konkreta förslag till framtida skolstruktur som presenteras i kommande avsnitt.

1. Skolor och förskolor byggs i framtiden i nära anslutning till varandra och med lokaler som passar både skola och förskola för att tillmötesgå ökningar och minskningar i barn- och elevgrupper, den så kallade campustanken.

Principen vilar på att kunna samnyttja lokaler och personal i både skola och förskola utifrån behov. Principen ger även möjlighet till samordning av exempelvis kost och städ för kostnadseffektivisering.

2. Grundskolor med minst ca 350 elever
3. Större förskoleenheter med 4-8 avdelningar
4. Grundskolor med flera stadier
5. Skolledningar med minst en biträdande rektor

Principerna vilar främst på kostnadseffektivisering, kompetensförsörjning och förutsättningar för verksamhetsutveckling.

6. Satsning på serviceorter.

Principen ligger i linje med landsbygdsprogrammet.

7. Likvärdig socioekonomisk sammansättning av barn och elever på förskolor och skolor.

Principen ligger i linje med rådande forskning gällande att skapa likvärdiga strukturella förutsättningar.

Förslag till framtida skolstruktur

Förslagen som följer vilar på utredningsuppdragets aspekter, samt på utredningens därefter uttolkade principer. De vilar på att skolstrukturen ska vara hållbar över tid och tillgodose den ökande befolkningsprognosen. Med hållbar avses både platstillgång, ändamålsenliga lokaler till den mest kostnadseffektiva investeringen och lärmiljöer hållbara för elever, personal och skolledning.

Givet är att de föreslagna åtgärderna har sin utgångspunkt i en befintlig skolstruktur med både kommunala och fristående skolenheter, som påverkar vad som är möjligt att göra i utformningen av en ny skolstruktur för den kommunala förskolan och grundskolan i Falu kommun. Förslagen har en prioriteringsordning, som är indelade i tre olika nivåer:

- Hög prioritet
  Prioritering under första delen av tioårsperioden.
- Medel prioritet
  Prioritering i mitten av tioårsperioden.
- Låg prioritet
  Prioritering under senare delen av tioårsperioden.

Förslagen är uppdelade i Faluns inner- och ytterområden. För de skolor och förskolor som inte omnämns i förslagen, föreslår utredningen inga förändringar.

Faluns inneområden

I de inre kommundelarna är det vanligare att barnen går i en förskola där familjen inte bor än vad det är i de yttre kommundelarna. Framtida skolval eller närhet till arbete och centrum kan förklara bilden. Dock ska vi vara medvetna om att det, idag, inte finns någon prognos som tar valmönster i beaktande.

I inneområdena finns ett större utbud av grundskolor och därför blir flödena svåra att förutspå, bland annat beroende på de fristående skolornas lägen, men också på socioekonomiska strukturer i bostadsområden. Ju längre från centralorten Falun medborgarna bor desto mindre är flödet till och från skolan. Att vårdnadshavares utbildning påverkar elevernas skolsituation är belagt i ett flertal studier, varpå utredningens förslag syftar till att motverka socioekonomisk segregation.

Särskolan

Förslaget för särskolan innebär att:

- Hela särskolan samlokaliseras i Haraldsbo där nuvarande särgymnasieskolan är lokaliserad, i anslutning till Hälsinggårdsskolan.
  - Lokalerna anpassas efter särskolans, inklusive träningsskolans behov.
  - Särskolan Slätta avvecklas.
  - Särskolan Tegelbruket avvecklas.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsökning särskolans samlokalisering 2,3 mkr/år

Förslaget vilar på PwC:s (Price Water Cooper) genomlysning av särskolan där en samlokalisering rekommenderades, samt på utvärderingen av den organisationsförändring som tillfälligt gjordes 2017. Utvärderingen visade vikten av samordning av verksamheten ur ett organisatoriskt perspektiv med bland annat en tillgänglig skolledning. Ur verksamhetsperspektiv finns synpunkter på att en mer central placering av särskolan är viktig för att eleverna ska få närmare till att träna vardagsfärdigheter kopplat till samhällsfunktioner i sin utbildning. Utredningen anser att förslaget med lokalisering i Haraldsbo är det mest fördelaktiga alternativet sett till skolstrukturen. Nybyggnation har utretts som ett alternativ men då det råder allt för många oklara omständigheter kring en nyproduktion ligger detta för långt fram i tiden för att det skall vara ett gångbart alternativ.

Hälsinggårdsskolan är ett av kommunens större lokalkomplex och utredningen bedömer att det finns goda förutsättningar att skapa ett campus inkluderat grundskola f-9 och särskola. Lokalytan bedöms finnas men anpassningar och vissa rockader kommer behöva genomföras.

Förslaget har hög prioritet utifrån att Slättaskolan har brådskande behov av ökad lokalkapacitet ur arbetsmiljöaspekt, att särskolan har behov av samlokalisering och att särskolan Tegelbrukets moduler är kostsamma. Detta förslag påverkar Montessoriskolans kapacitetsökning, som i sin tur påverkar den behövliga kapacitetsökningen för högstadierna i centrala Falun

Hälsingberg/Hälsinggården

Förslaget för området Hälsingberg/Hälsinggården innebär att:

- Hälsingbergsskolan rivs och ersätts med en ny skolbyggnad på befintlig tomt för årskurs f-6 med plats för 350 elever och med en förskola integrerad i direkt anslutning till skolan, campus Hälsingberg. Den nya grundskolan ger en kapacitetsökning med 70 platser.
    - Upptagningsområdet för Hälsingbergsskolan utökas med delar av området som idag tillhör Hälsinggårdsskolans upptagningsområde.
    - Hälsinggårdsskolan får en flexibilitet i lokalanvändningen mellan f-6 och 7-9.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsökning campus Hälsingberg 5,0 mkr/år

Förslaget har hög prioritet utifrån att Hälsingbergsskolan enligt sektor service har stora investeringsbehov samtidigt som behov av fler platser finns i området. För att tillmötesgå principen om likvärdiga upptagningsområden gällande socioekonomisk sammansättning omstruktureras upptagningsområdena tillhörande Hälsingbergsskolan/Hälsinggårdsskolan. Förslaget gynnar kapacitetsbehovet i området.

Centrum för flerspråkighet

Förslaget för Centrum för flerspråkighet innebär att:

- Centrum för flerspråkighets verksamhet flyttar in i Södra skolan

Centrum för flerspråkighet (CF) lämnar Västra skolan för att frigöra utrymme för Västra skolan. I ett första läge flyttar CF in i Södra skolan för att sedan utredas och anpassas utifrån behov. Flytten av CF kommer genomföras senast läsåret 21/22.

Högstadieskolorna i centrala Falun

Förslaget för högstadieskolorna i centrala Falun innebär att:

- Kapaciteten utökas för Västra skolan genom att Centrum för flerspråkighet flyttas ut. Västra skolan utökar då sin kapacitet med 90 elever i årskurs 7-9 till 630 elever efter lokalanpassningar.
- Montessoriskolan ökar sin kapacitet i åk 7-9 från nuvarande 27 elever till 30-40 elever per årskurs.
- Förvaltningen undersöker möjligheterna till att fysiskt byta plats på Kristinegymnasiet och Västra skolan, i syfte att bilda ett gemensamt campus för grund- och förskolan, campus Östra, och för gymnasiet skapa möjlighet till elevboende i anslutning till gymnasieskola.

Punkt ett och två i förslaget har hög prioritet.
Driftsökning Västra skolan kapacitetsökning 1,0 mkr/år

Centrum för flerspråkighet (CF) flyttar ut för att frigöra ytterligare klassrum på Västra skolan, för att avhjälpa kapacitetsbristen på samtliga högstadieskolor i Faluns inneområde.

Utredningen vill närmare undersöka möjligheten att fysisk byta plats på Västra skolans verksamhet med nuvarande Kristinegymnasiets verksamhet. Detta skulle skapa ett mer naturligt campus för grundskolan f-9 tillsammans med närliggande Östra skolan. Sektor service tittar sedan tidigare på anläggning av ny idrottshall mellan Östra skolan och nuvarande Kristinegymnasiet som då även skulle kunna kompletteras med ett gemensamt kök och matsal. Önskvärt är att även införliva viss förskoleverksamhet för att stärka campuset ytterligare och då kunna avveckla Härdens och Lindgårdens förskolor. Sedan tidigare pågår en planprocess där man utreder möjligheten att kunna bygga ut nuvarande Kristinegymnasiet. Detta skulle i framtiden säkra lokaler i takt med att centrala tätorten växer.

Samtidigt föreslås ett nytt campus för nya Kristinegymnasiet där Västra skolan ligger idag. Förutom komplettering av ytterligare utbildningslokaler föreslås uppförande av elevboende på campusområdet för att öka attraktionskraften ytterligare. Samnyttjande av verksamhetslokaler med andra aktörer ses med fördel för en lägre drift samt ett mer levande campus. Denna åtgärd kräver ändring av gällande detaljplan, då för att möjliggöra bostäder.

Montessoriskolan

Förslaget för området kring Montessoriskolan innebär att:

- Montessoriskolans kapacitet utökas från nuvarande 27 elever per årskurs till 30-40 elever per årskurs för årskurs f-9 efter att särskolan har flyttat ut från lokalerna i nuvarande Särskolan Tegelbruket.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsökning Montessoriskolans kapacitetsökning 0,7 mkr/år

- Bygga en ny åttaavdelningsförskola i anslutning till Montessoriskolan med gemensamt kök och matsal med skolan.
    - Avyttring av lokalerna för förskolorna Callisto, Dagsländan och Lergöken.

Förslaget har låg prioritet.
Driftsökning för ny förskola inkl gemensamt kök o matsal 2,1 mkr/år

Detta förslag kommer att avlasta Britsarvsskolans samtliga årskurser, eftersom Montissoriskolans elever i stor utsträckning kommer från Britsarvsskolans upptagningsområde. Förslaget vilar på campustanken om skola och förskola i direkt anslutning till varandra.

Främby, Gruvriset och området kring Södra skolan

Förslaget för Främby och Gruvriset innebär att:

- Bygga en ny sexavdelningsförskola i anslutning till Främbyskolan med gemensamt kök och matsal med skolan.
    - Upptagningsområdet för södra Falun behöver förändras för att möta upp skolornas kapacitet.
    - Avyttring av Främbyhus och Gamla Kvarnen.

Förslaget för nybyggnationen har låg prioritet.

Driftsökning för campus Främby 3,9 mkr/år

Kostnaden för Främbyhus ligger kvar hos förvaltningen men omfördelas till grundskolan. Gamla Kvarnen kan komma att avyttras av sektor service innan.

- Bygga en ny sexavdelningsförskola mellan Södra skolan och Kopparvallen.
    - Avyttring förskolelokalerna Malmen och Järnet.

Förslaget har låg prioritet
Driftsökning för campus Södra 0,7 mkr/år.

Förslaget vilar på att Gruvrisskolans befolkningsprognos ökar fram till mitten av 2020-talet för att sedan minska fram till 2030 till samma nivå som idag. Förslaget vilar även på campustanken om skola och förskola i direkt anslutning till varandra. Sektor service arbetar också för att säkra möjlighet för produktion av nya förskoleenheter på både Gruvriset och i Lilla Källviken/Simonsberget för att möta framtida behov.

Slätta

Förslaget för Slätta innebär att:

- Särskolan flyttar ut ur Slättaskolan för att skapa platskapacitet för grundskolan
    - Avyttring av tillfälliga lokaler på Slättaskolans område

Förslaget har hög prioritet.
Driftsökning Slättaskolan kapacitetsökning 0,1 mkr/år

Övriga förslag för förskolan i centrala Falun

Förslaget för övriga förskoleenheter i centrala Falun innebär att:

- Flytta förskolan Ugglevägens dygnet-runt-verksamhet från Kvarnberget till ett mer centralt läge i Falun. En utredning av flytt till alternativet Förskolan Manhem är påbörjad. Avyttring av förskolelokalen på Kvarnberget

Förslaget har hög prioritet.
Driftsminskning för flytt av Nattugglan 0,5 mkr/år

Förslaget vilar på perspektivet att erbjuda verksamheter med attraktiv arbetsmiljö som skapar trygghet och underlättar rekrytering av behörig personal.

- Avyttra förskolelokalerna Förskolan Tvåan och Gläntan för att möjliggöra utveckling av fastigheten Lasarettet 15. Uppföra ny förskola på fastigheten.

Förslaget har medel prioritet.
Driftsökning för ny förskola 3,2 mkr/år.

- Avyttra förskolelokalen Förskolan Hälsinggården. Flytta verksamheten till Förskolan Hasselvägens nyrenoverade del.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsminskning för avyttring lokal 0,7 mkr/år.

- Iordningställa och öppna upp en tredje avdelning på förskolan Tingsvägen under förutsättning att Kultur- och fritidsförvaltningen verkställer beslutet att använda andra befintliga lokaler inom kommunen istället för de fasta fritidsgårdarna. Avyttra modulen vid Gruvrisskolan.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsminskning för flytt till Tingsvägen 3,5 mkr

- Avyttra förskolelokalen Förskolan Myran när Surbrunnshagen färdigställts.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsminskning för avyttring lokal 0,5 mkr/år.

- Avyttra förskolelokalen Glashyttan. Flytta verksamheten till Förskolan Malmen.

Förslaget har hög prioritet.
Driftsminskning för avyttring lokal 0,7 mkr/år.

Förslagen vilar på att främja en skolekonomi i balans.

Gymnasieskolan

För att möta det utökade behov av utbildningsplatser som gymnasieskolan förväntas ha föreslår utredningen en lokallösning i nära anslutning till Kristinegymnasiet. Sektor service tittar i huvudsak på två olika förslag. Antingen en utbyggnad av den befintliga skolan eller annan befintlig lokal i nära anslutning till skolan.

Om idén med Campus Östra realiseras så innebär det att nuvarande Kristinegymnasiet byter lokal med Västra skolan, ett sådant byte kan möjliggöra byggande av elevbostäder i nära anslutning till gymnasieskolans nya lokalisering och skapa ett campus. Detta skulle därmed delvis lösa de utmaningar som finns i dag avseende att säkerställa kapaciteten av elevboenden.

Faluns ytterområden

I Faluns ytterområden satsas på serviceorterna Bjursås, Enviken, Grycksbo, Sundborn, Svärdsjö och Vika. Även Aspeboda föreslås ha grundskola utifrån att det är den enda grundskolan i Faluns ytterområde söderut.

Enligt skollagen ska ett barn erbjudas plats på en förskolenhet så nära barnets eget hem som möjligt och skälig hänsyn ska tas till barnets vårdnadshavares önskemål om placering (Skollag, SFS 2010:800). Utifrån detta anser utredningen att det kan behövas fler än en förskola på de olika serviceorterna.

Bjursås skolområde (Bjursås, Grycksbo, Sågmyra)

Förslaget för Bjursås skolområde innebär att:

- Campus Grycksbo skapas genom att en ny åttaavdelningsförskola byggs i Grycksbo, i nära anslutning till Grycksboskolan.
    - Förskolan Björnen flyttar ut ur Grycksboskolans lokaler.
    - Förskolan Björnen, Hästhoven och Stallgården avvecklas
    - Upptagningsområdet för Grycksboskolan utökas med elever från nuvarande Sågmyraskolans upptagningsområde.
    - Sågmyraskolan avvecklas.
    - Förskolan Sågmyra avvecklas. Utredningen förordar pedagogisk omsorg för området.

Förslaget har låg prioritet
Driftsökning Campus Grycksbo 3,2 mkr/år

Förslaget vilar på principen att ha en hållbar skolstruktur med skolor för minst 350 elever. Grycksboskolan har kapacitet att ta emot de 70 eleverna från Sågmyraskolan om förskolan flyttar ur skolans lokaler. Därmed ökar elevantalet på Grycksboskolan vilket gynnar möjligheterna att leva upp till aspekterna i utredningsuppdraget. Att bygga en ny förskola i nära anslutning till Grycksboskolan skapar möjlighet att kunna nyttja lokalerna för både skola och förskola.

Svärdsjö skolområde (Enviken, Linghed, Svärdsjö, Boda, Sundborn, Danholn, Tofta)

Förslaget för Svärdsjös skolområde innebär att:

- Campus Rönndalen bildas genom att Rönndalsskolan anpassas för att öka kapaciteten till 210 platser, en ökning med 35 platser, i åk f-6 och samordnas med förskolan som byggs i anslutning till skolan.
    - Rönndalsskolans upptagningsområde utökas med att även omfatta nuvarande Linghedsskolans upptagningsområde
    - Linghedsskolan avvecklas

- Campus Svärdsjö bildas genom att Svärdsjöskolan anpassas för en kapacitet av 210 platser, 30 platser per årskurs i åk f-6 och 270 platser, 90 platser per årskurs i åk 7-9, samt att en ny åttaavdelningsförskola byggs i direkt anslutning till Svärdsjöskolan med gemensamt kök och matsal.
    - Svärdsjöskolans upptagningsområde utökas till att även omfatta nuvarande Björkhagsskolans och Liljanskolans upptagningsområden
    - Björkhagsskolan avvecklas enligt tidigare beslut
    - Liljanskolan avvecklas
    - Förskolan Liljan avvecklas. Utredningen förordar pedagogisk omsorg för området

- Campus Sundborn bildas genom att nuvarande Sundbornsskolan rivs för att ersättas av en ny skola som byggs på befintlig tomt innehållande grundskola årskurs f-6 med 210 platser, 30 platser per årskurs och med en fyra- eller sexavdelningsförskola.
    - Sundbornsskolans upptagningsområde utökas till att även omfatta Toftaskolans och Danholnsskolans upptagningsområden.
    - Lokalerna för förskolorna Träflaskan och Sandsberg avyttras.
    - Danholnsskolan avvecklas.

- Danholns förskolebyggnad avyttras.
- Danholns nuvarande skolbyggnad anpassas för att inhysa förskolan Danholn
- Toftaskolan avvecklas.
- Förskolan Toftaäng avvecklas. Utredningen förordar pedagogisk omsorg för området.

Förslagen har hög prioritet.

Driftsminskning Campus Rönndalen	0,3 mkr/år
Driftsökning Campus Sundborn/Danholn	3,2 mkr/år
Driftsökning Campus Svärdsjö	1,0 mkr/år

I Svärdsjö skolområde satsas på serviceorterna Enviken, Sundborn och Svärdsjö. Förslaget vilar främst på principen att ha en hållbar skolstruktur med ändamålsenliga lokaler för undervisningen och strukturer som gynnar skolutveckling och hållbar arbetsmiljö för elever, personal och skolledning. I Enviken, Svärdsjö och Sundborn gynnar förslaget den så kallade campustanken med förskole- och skollokaler i direkt anslutning till varandra för att kunna ha flexibilitet i nyttjandet av lokalkapaciteten. Lokalerna är enkla att ställa om till verksamhet efter behov. Enligt sektor service föreligger stora investeringsbehov gällande Liljansskolan, Linghedsskolan, Sundbornsskolan och Toftaskolan.

Vika

Förslaget för Vika innebär att:

- Campus Vika bildas genom att en ny skolenhet byggs på befintlig tomt för Vikaskolan innehållande grundskola årskurs f-6 med 210 platser, 30 platser per årskurs och med en sexavdelningsförskola.

Förslaget har hög prioritet

Driftsökning Campus Vika	4,3 mkr/år

Förslaget vilar främst på att nuvarande Vikaskolan kommer att vara för liten i jämförelse med befolkningsprognosen, ventilationen är inte anpassad till dagens elevantal, samt att byggnaden inte är ändamålsenlig ur tillgänglighetsaspekt och pedagogisk aspekt. Förslaget vilar även på principen om campus med grundskola och förskola i direkt anslutning till varandra för att underlätta flexibilitet i nyttjandet av lokalkapaciteten.

Resursskola/central särskild undervisningsgrupp

Utredningen föreslår att barn- och utbildningsförvaltningen utreder förutsättningar för att starta och driva en resursskola, alternativt en central särskild undervisningsgrupp. Detta arbete sker förslagsvis i samarbete med personal från socialförvaltningen. Förslaget vilar på huvudmannens uppdrag att tillgodose utbildning för alla elever.

Sammanfattning av förändringar av driftskostnader

Faluns inneområden åtgärder med hög prioritet

Flytt Särskolan	2,3
Utökning grundskolan tätort	1,8
Campus Hälsingberg	5,0
Flytt Nattugglans fsk	-0,5
Flytt Hälsinggårdens fsk	-0,7
Flytt Gruvrisets fsk	-3,5
Flytt Myrans fsk	-0,5
Flytt Glashyttans fsk	-0,7
	3,2

Falun inneområden åtgärder med medel prioritet

Lasarettet 15 fsk	3,2
	3,2

Falun inneområden åtgärder med låg prioritet

Campus Montessori	2,1
Campus Främby	3,9
Campus Södra	0,7
	6,7

Falun ytteområden åtgärder med hög prioritet

Campus Rönndalen	-0,3
Campus Sundborn	3,2
Campus Svärdsjö	1,0
Campus Vika	4,3
	8,2

Falun ytteområden åtgärder med låg prioritet

Campus Grycksbo	3,2
	3,2

Referenser

Hattie, J. (2012) *Synligt lärande för lärare.* Stockholm: Natur och kultur.

Hylander, I. & Ahlstrand, E. (2013). *Föreställningar om Elevhälsans ledning och organisering.* (FOG-Report no 73). Linköping: Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL), Linköpings universitet.

SFS 2017:30. *Hälso- och sjukvårdslag*. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolinspektionen (2016). *Skolans arbete för att säkerställa studiero*. Dnr: 2015:1405.

Skolinspektionen (2015). *Trygghet. Fördjupad analys av Skolenkäten*. Dnr: 2015:2159.

Skolinspektionen (2010). *Framgång i undervisningen. En sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan*. Dnr: 2010:1284.

Skolverket (2019). *Hälsa för lärande - lärande för hälsa*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: reviderad 2019*. Lgr 11. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan. Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer*. Stockholm: Skolverket.

Socialstyrelsen (2016). *Vägledning för elevhälsan, 3:e upplagan*. Stockholm: Socialstyrelsen.

SOU 2020:28. *En mer likvärdig skola- minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning.* Stockholm: Statens offentliga utredningar.

Sveriges kommuner och landsting (2018). *Nuläge och utmaningar i elevhälsan. Elevhälsoundersökning 2018*. Stockholm: SKL.

Sveriges kommuner och landsting (2017). *Olika är normen. Att skapa inkluderande lärmiljöer i skolan*. Stockholm: SKL.

Länkar:
https://www.skolverket.se/getFile?file=5394

https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/leda-personal/leda-elevhalsan-i-skolan

https://www.suntarbetsliv.se/forskning/ledarskap-och-organisation/nara-till-chefen-pa-friska-arbetsplatser/

https://webbutik.skr.se/bilder/artiklar/pdf/7585-223-2.pdf

Bilagor

Bilaga 1: Kapacitet och prognos grundskolor och förskolor

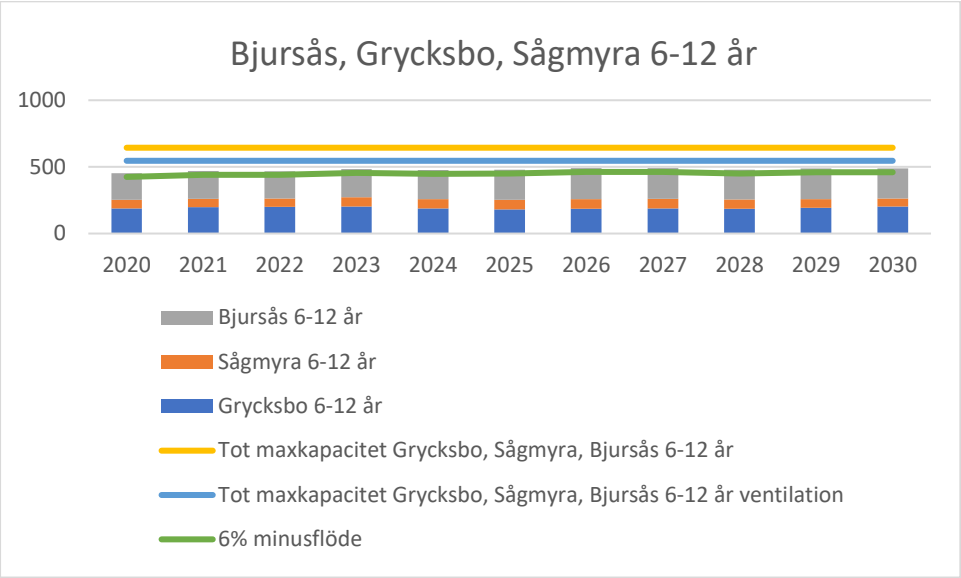

Figur I: Prognos och kapacitet f-6 skolor i Bjursåsområdet.

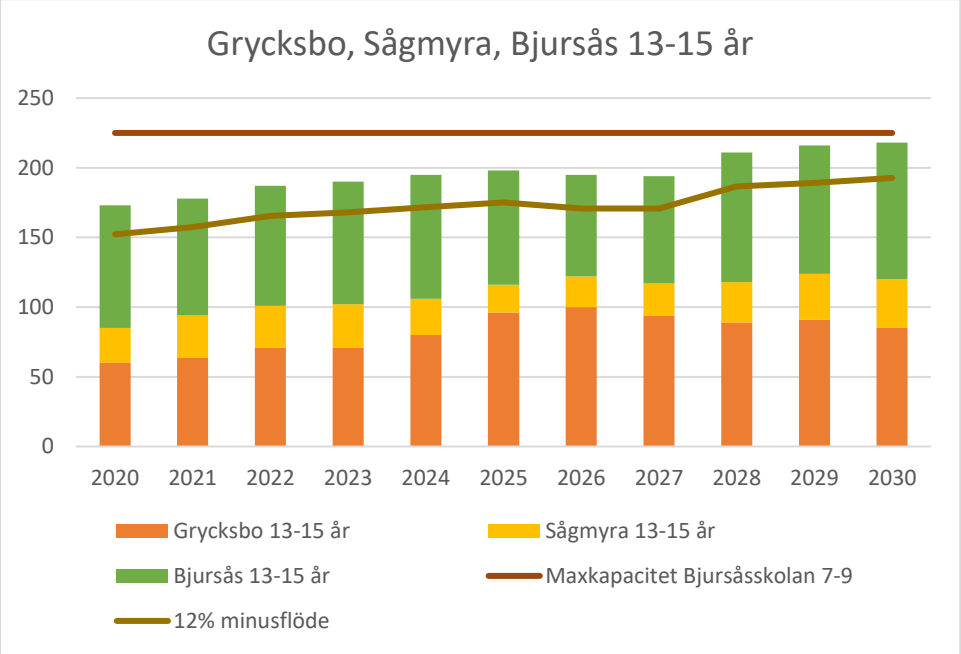

Figur II: Prognos och kapacitet Bjursåsskolan 7-9.

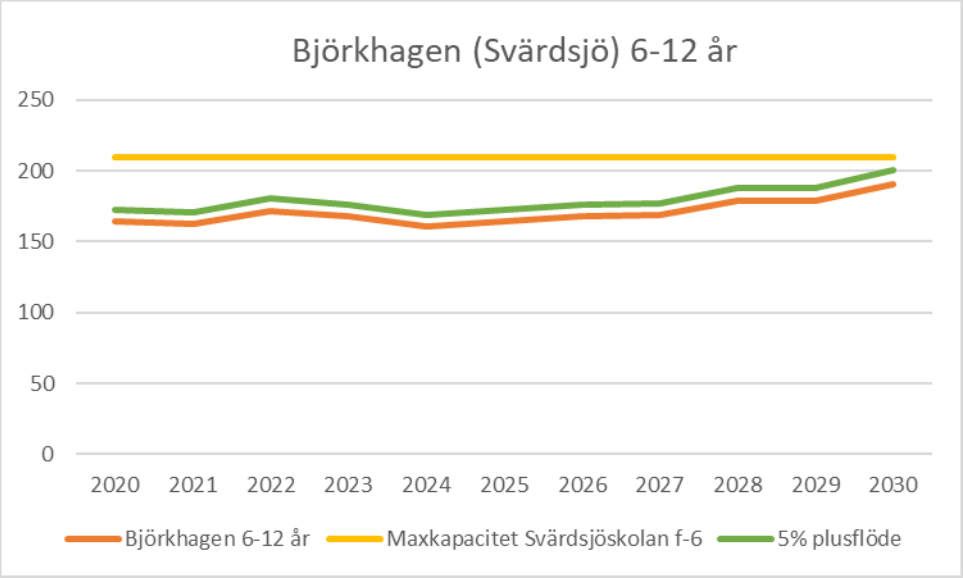

Figur III: Prognos och kapacitet Svärdsjöskolan f-6.

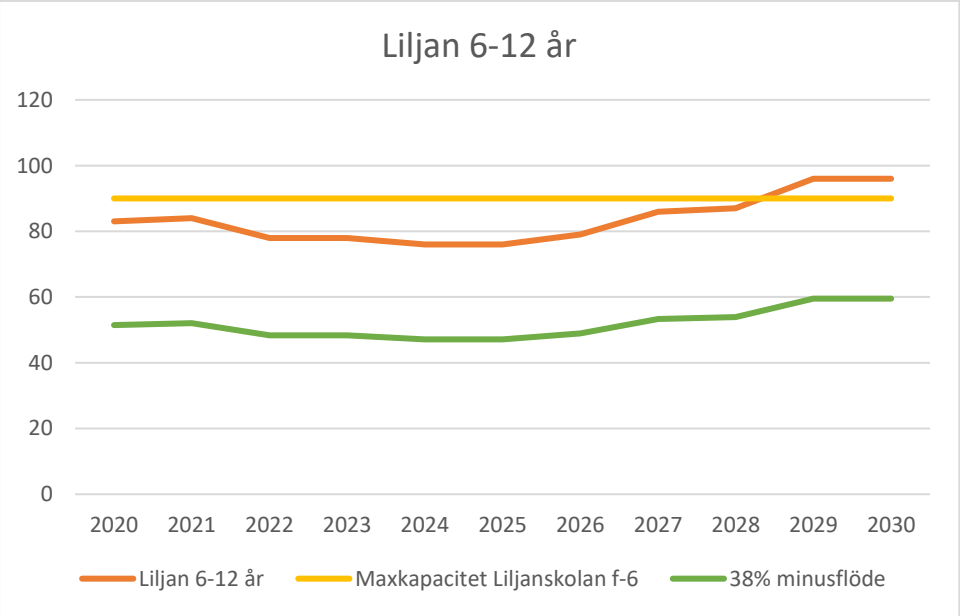

Figur IV: Prognos och kapacitet Liljanskolan f-6.

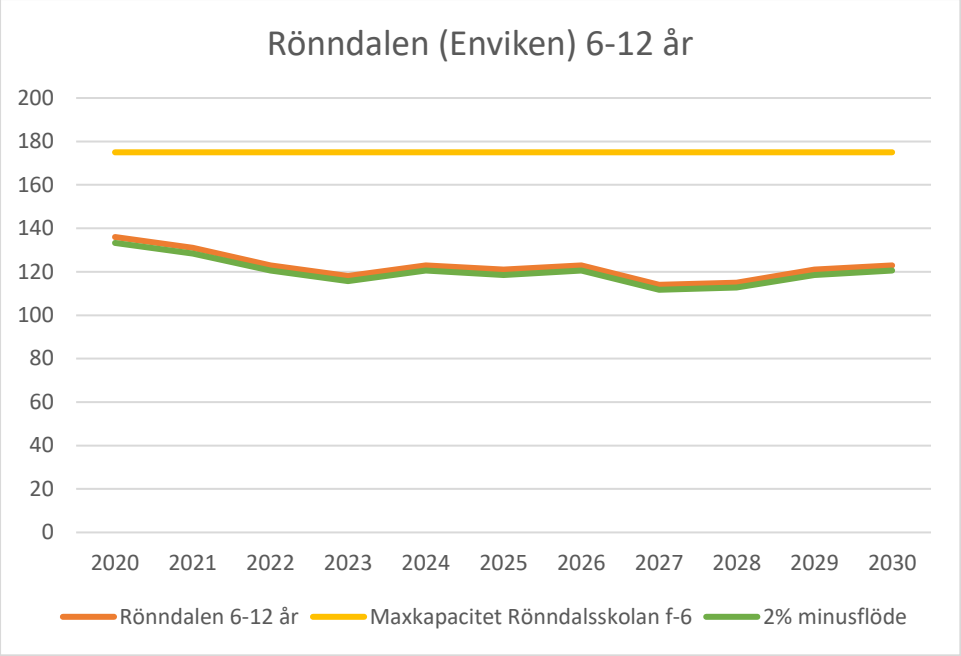

Figur V: Prognos och kapacitet Rönndalsskolan f-6.

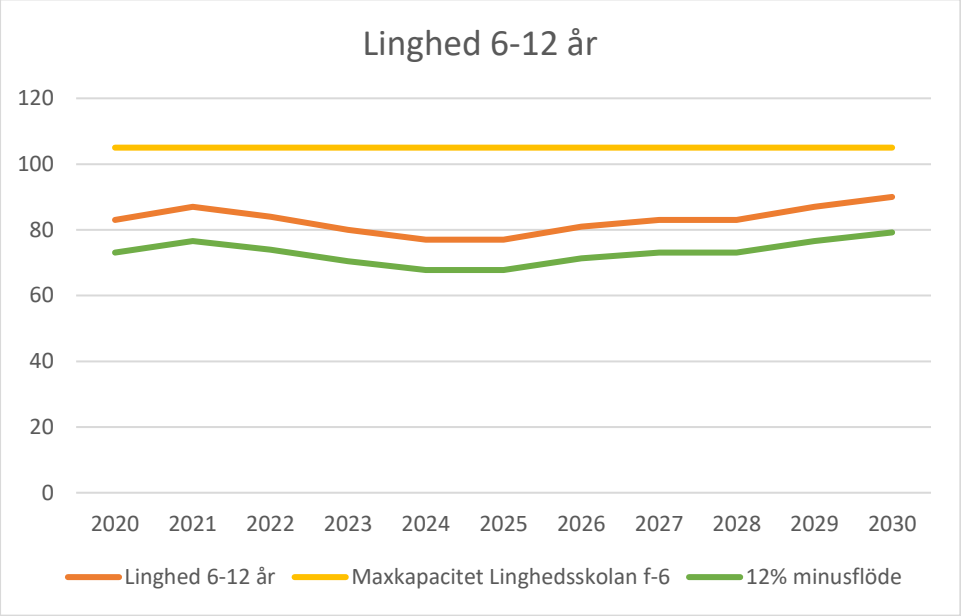

Figur VI: Prognos och kapacitet Linghedsskolan f-6.

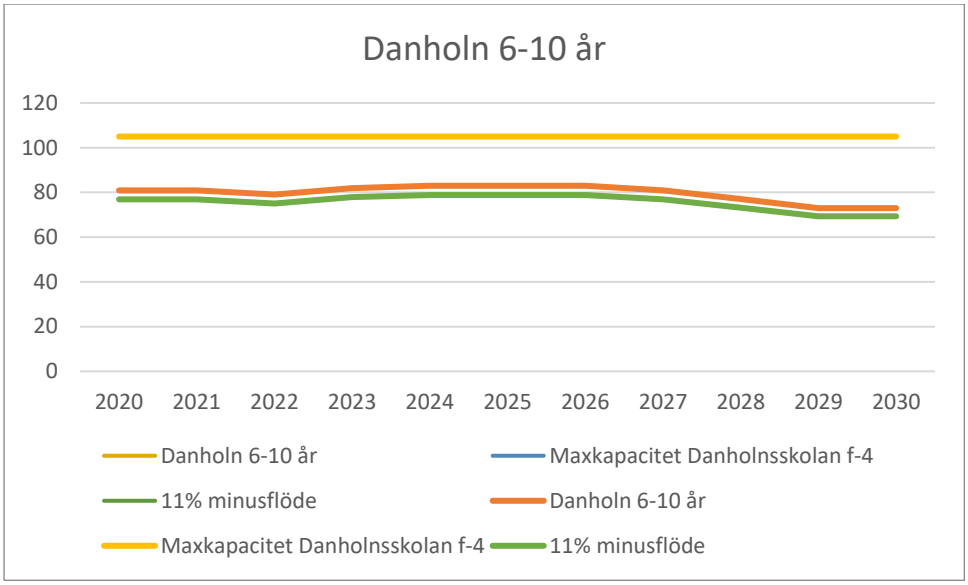

Figur VII: Prognos och kapacitet Danholnsskolan f-4.

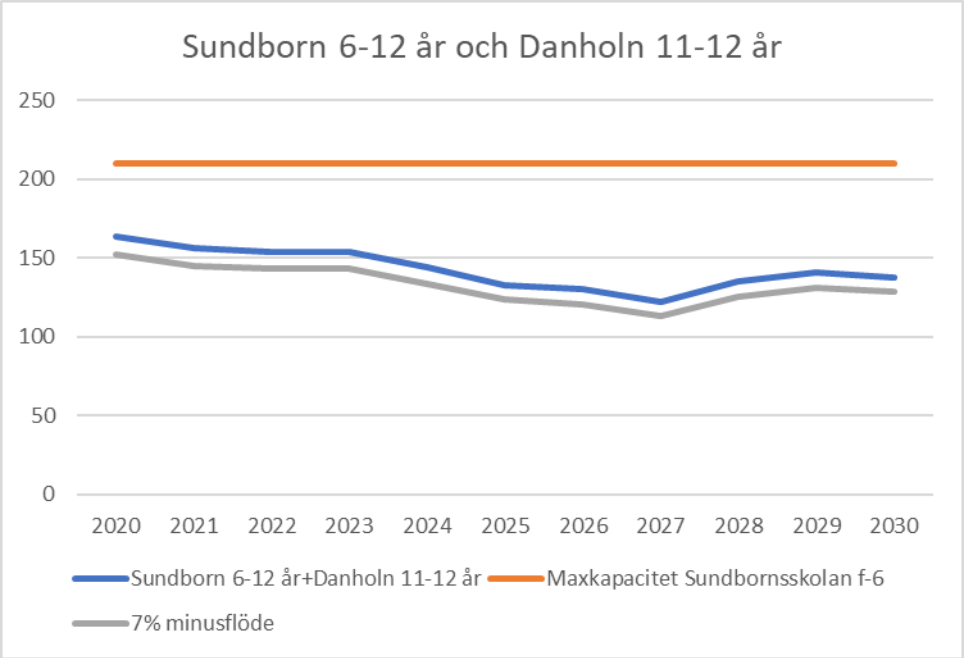

Figur VIII: Prognos och kapacitet Sundbornsskolan f-6.

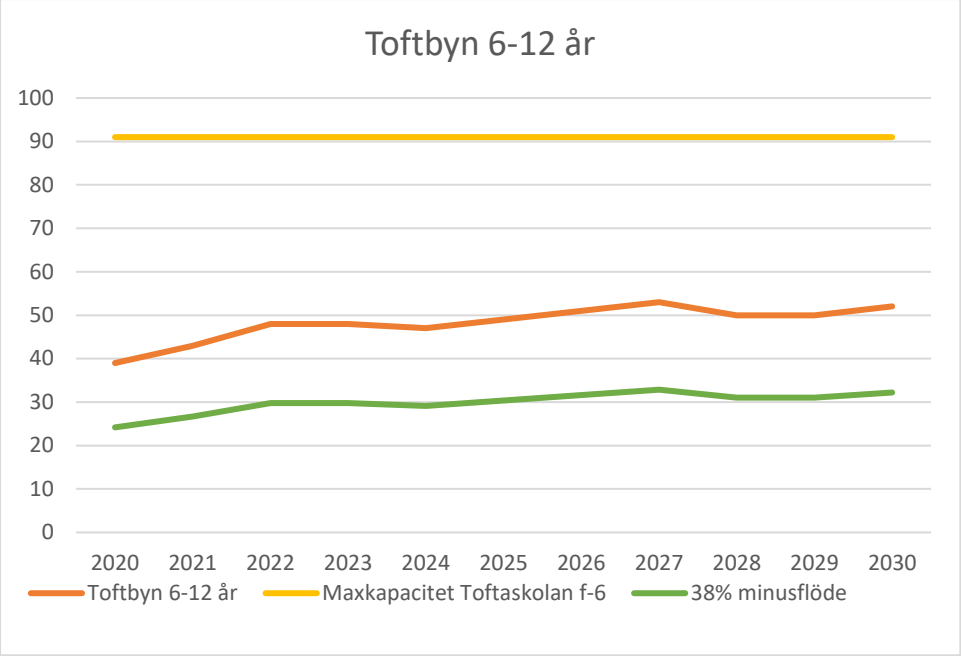

Figur IX: Prognos och kapacitet Toftaskolan f-6.

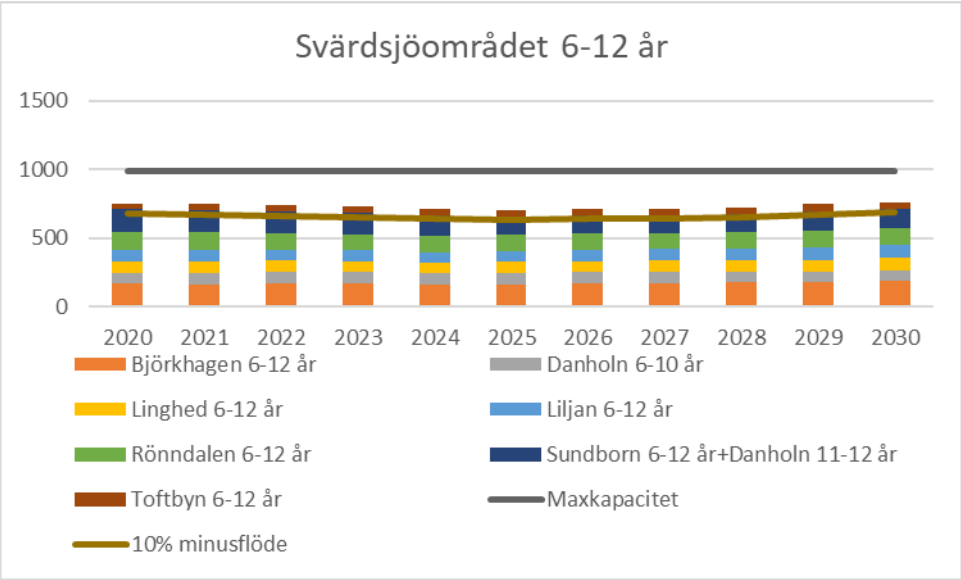

Figur X: Prognos och kapacitet f-6 skolor i Svärdsjöområdet.

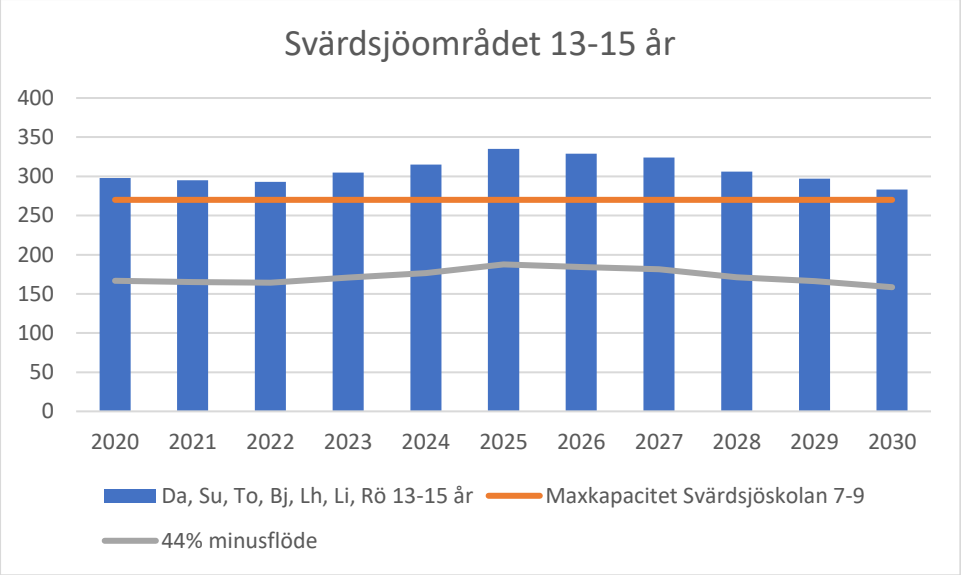

Figur XI: Prognos och kapacitet Svärdsjöskolan 7-9.

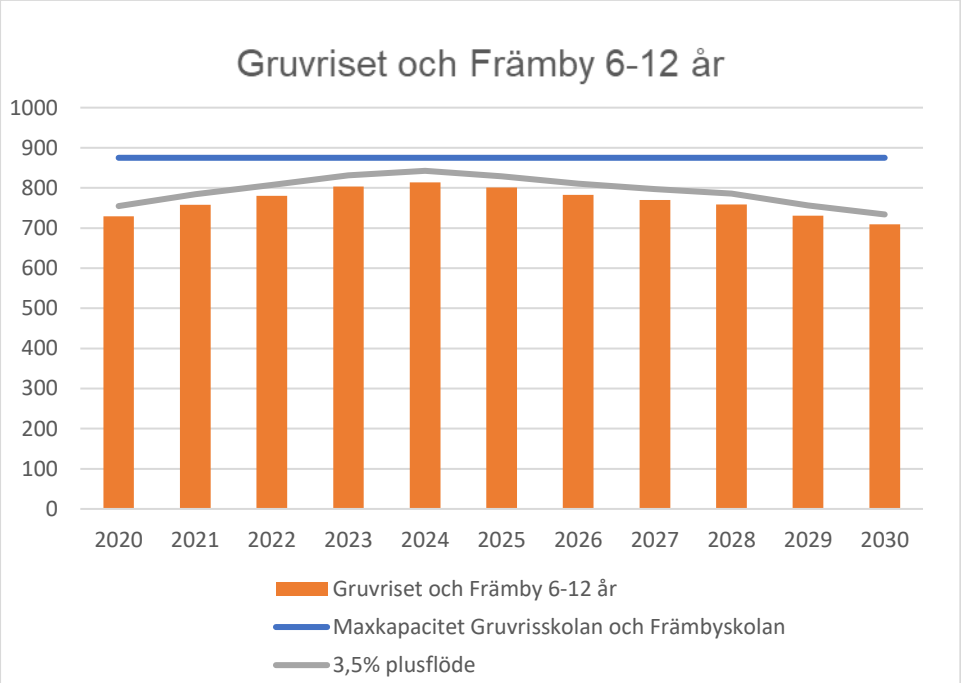

Figur XII: Prognos och kapacitet Gruvrisskolan och Främbyskolan f-6.

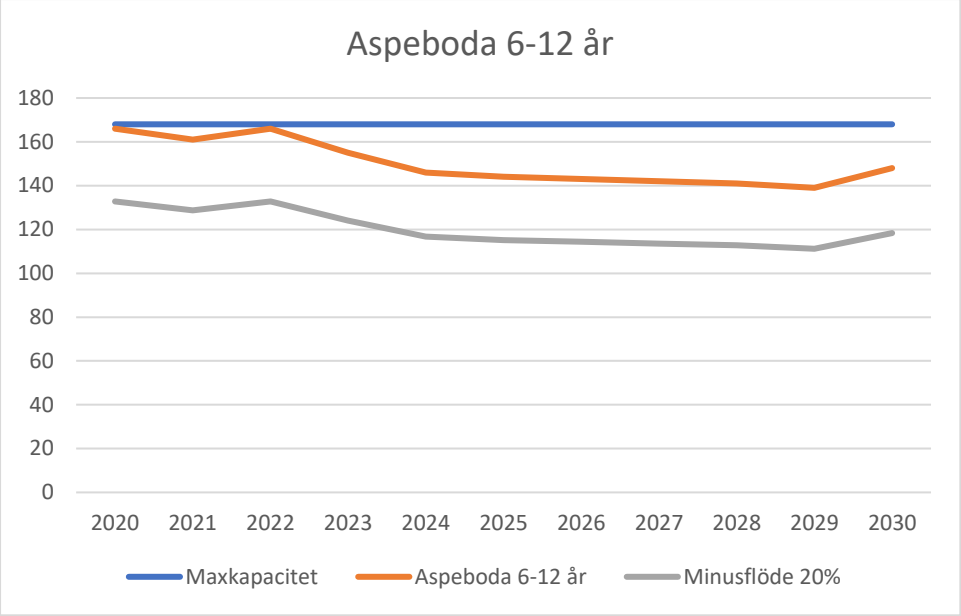

Figur XIII: Prognos och kapacitet Aspebodaskolan f-6.

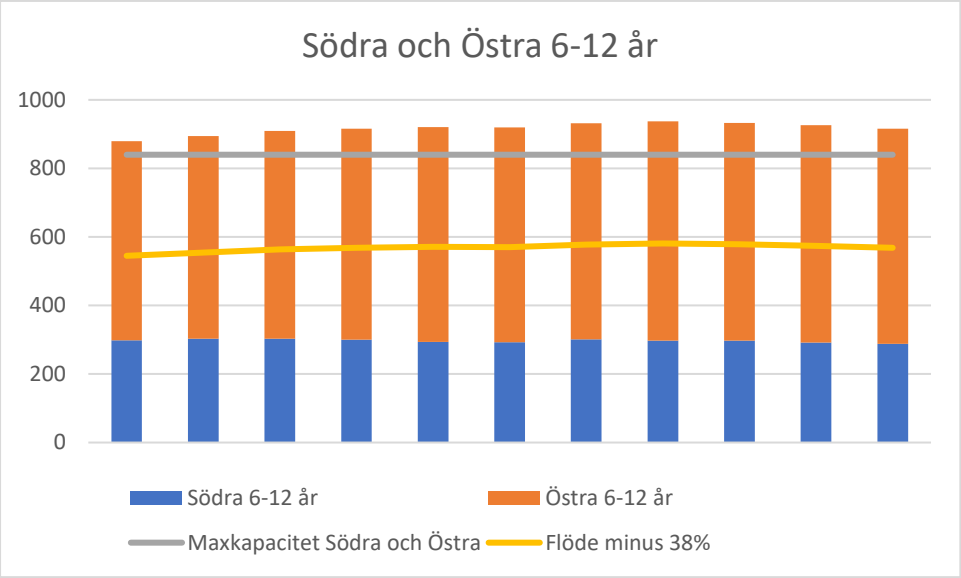

Figur XIV: Prognos och kapacitet Södra skolan och Östra skolan, f-6.

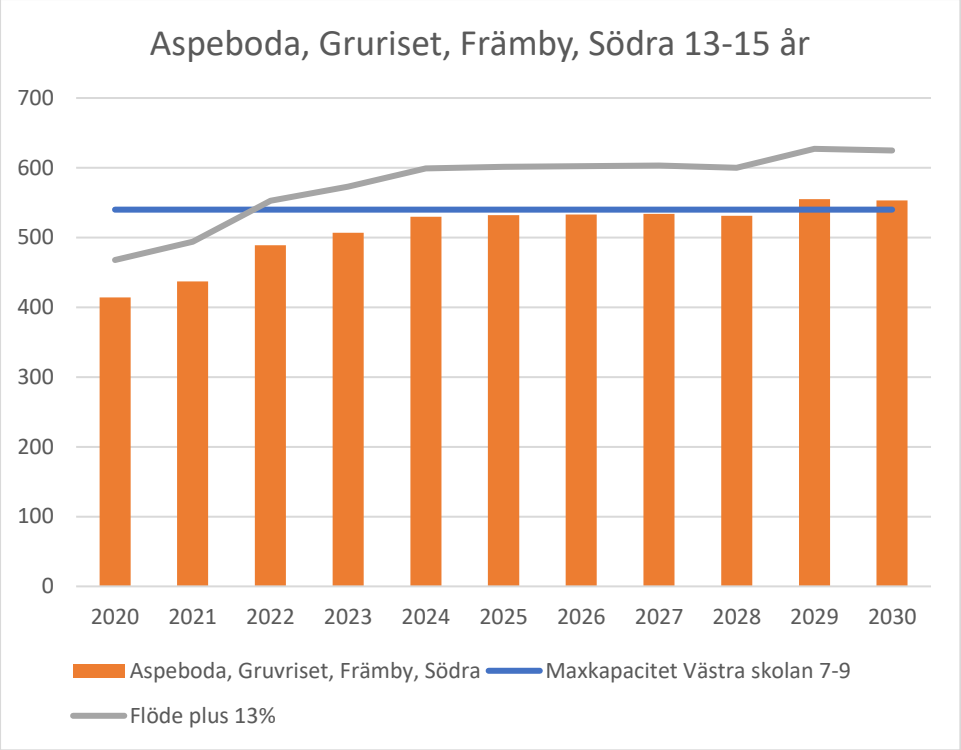

Figur XV: Prognos och kapacitet Västra skolan 7-9.

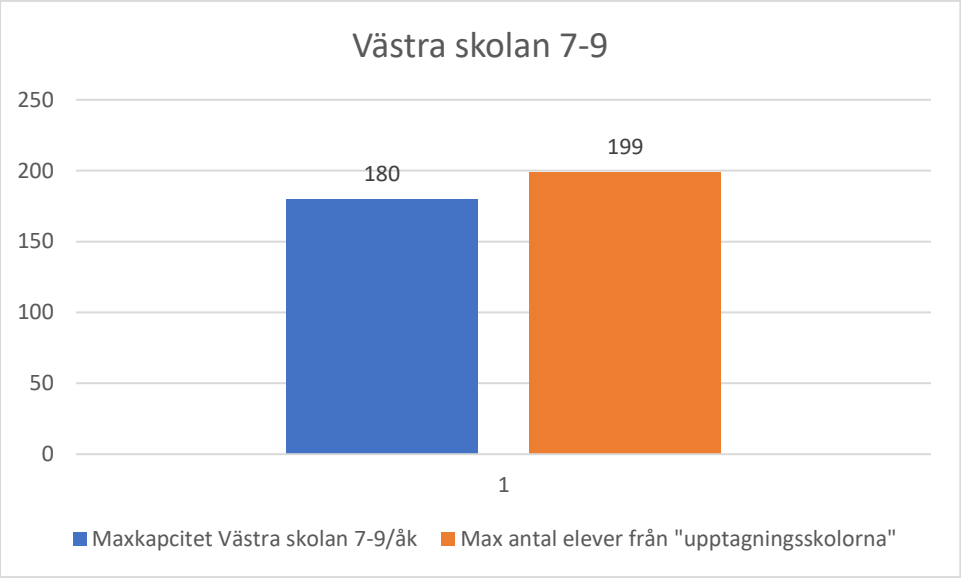

Figur XVI:

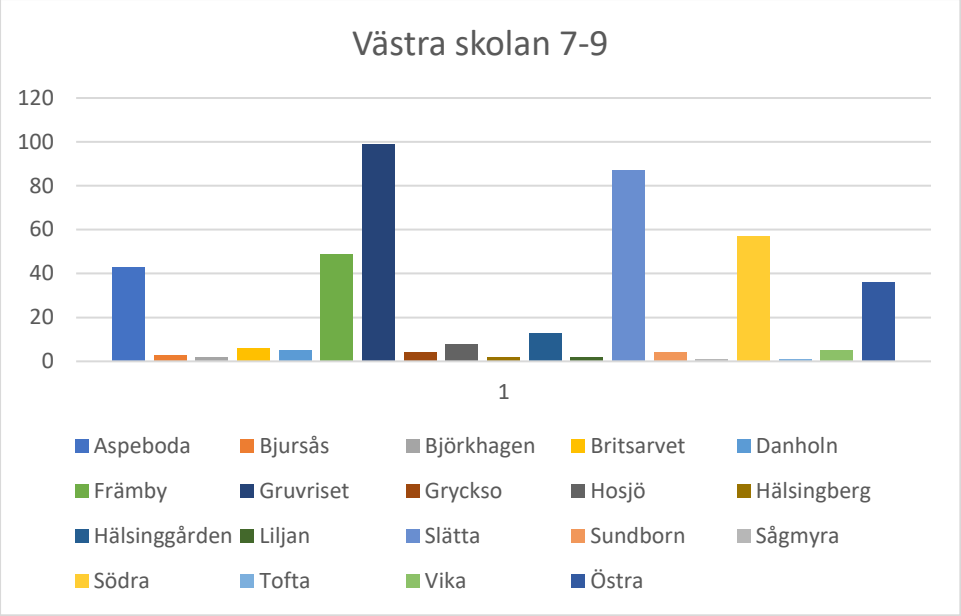

Figur XVII:

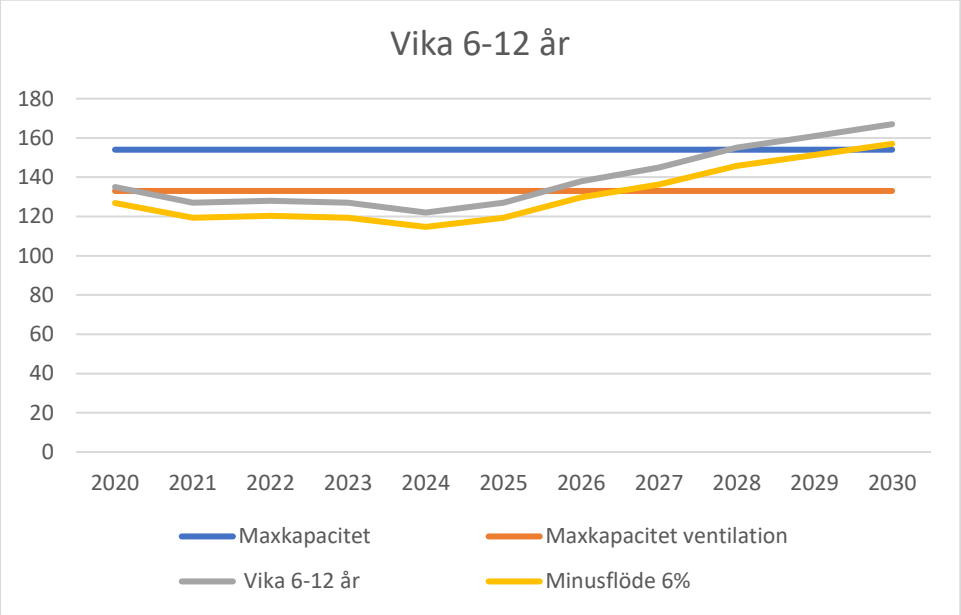

Figur XVIII: Prognos och kapacitet Vika skolan f-6.

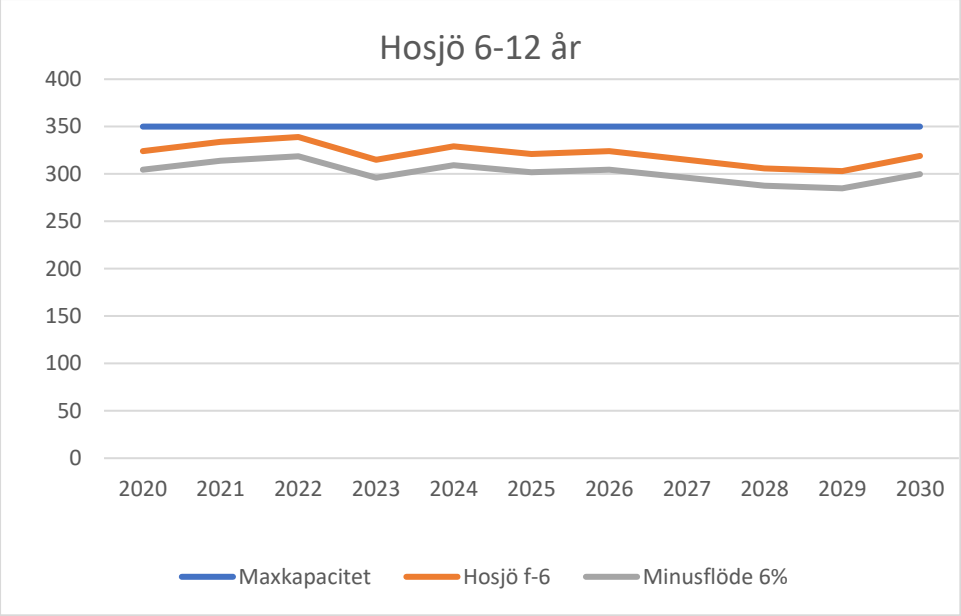

Figur XIX: Prognos och kapacitet Hosjöskolan f-6

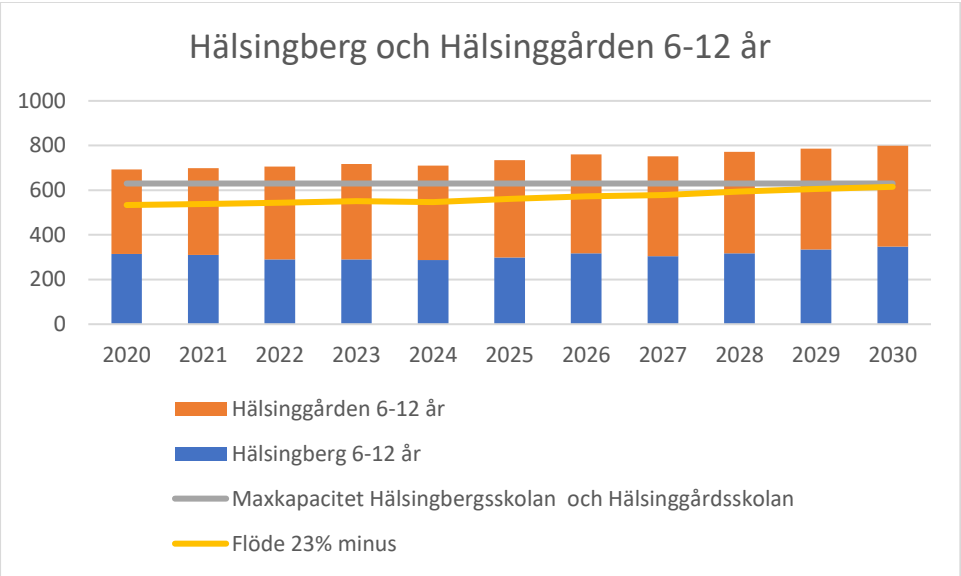

Figur XX: Prognos och kapacitet Hälsningsbergsskolan och Hälsinggårdsskolan, f-6.

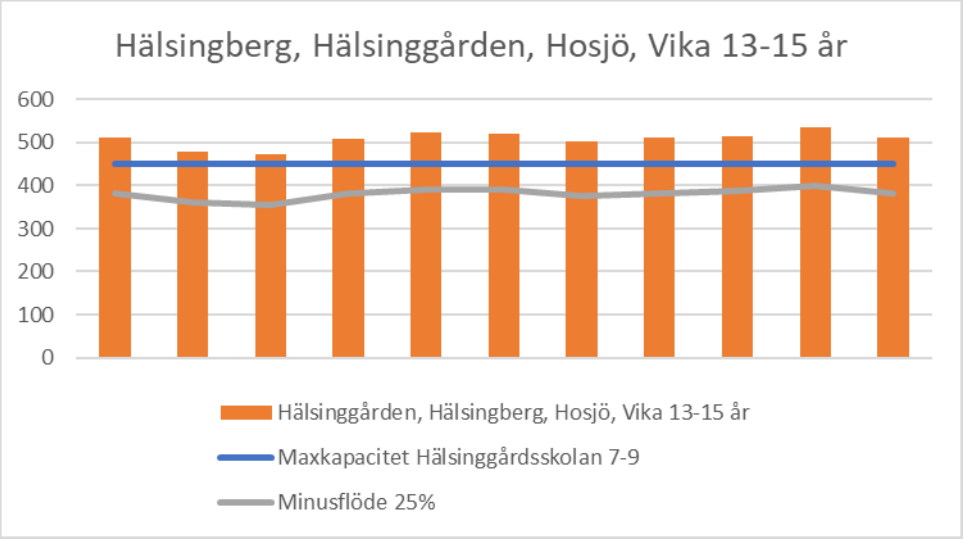

Figur XXI: Prognos och kapacitet Hälsinggårdsskolan 7-9.

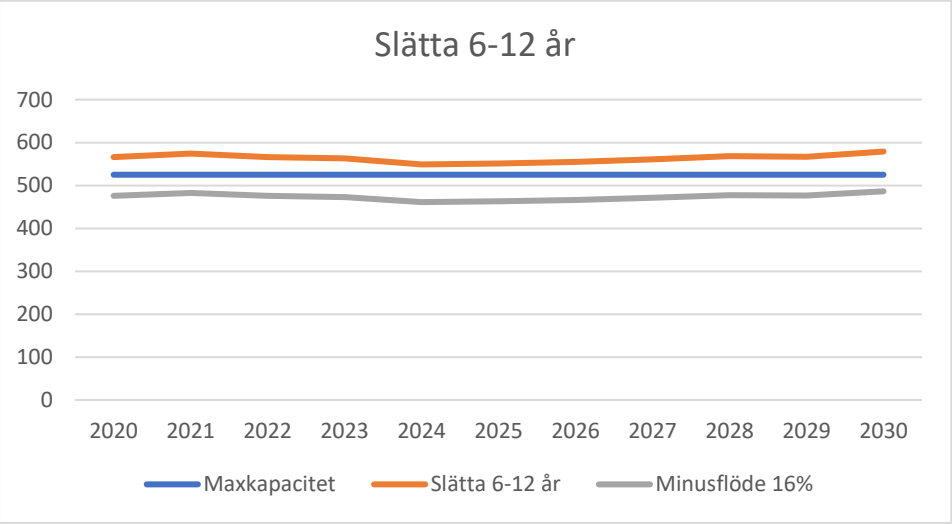

Figur XXII: Prognos och kapacitet Slättaskolan f-6

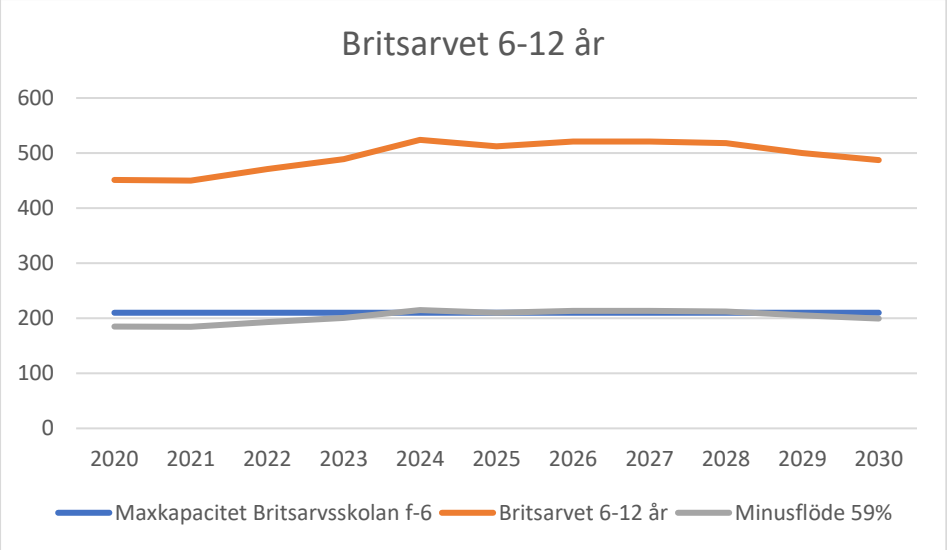

Figur XXIII: Prognos och kapacitet Britsarvsskolan f-6.

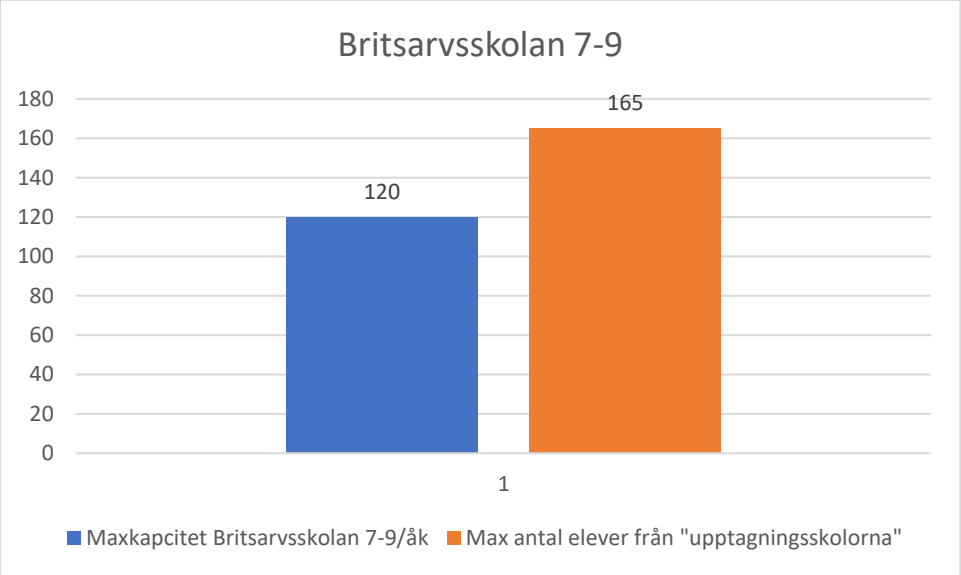

Figur XXIV:

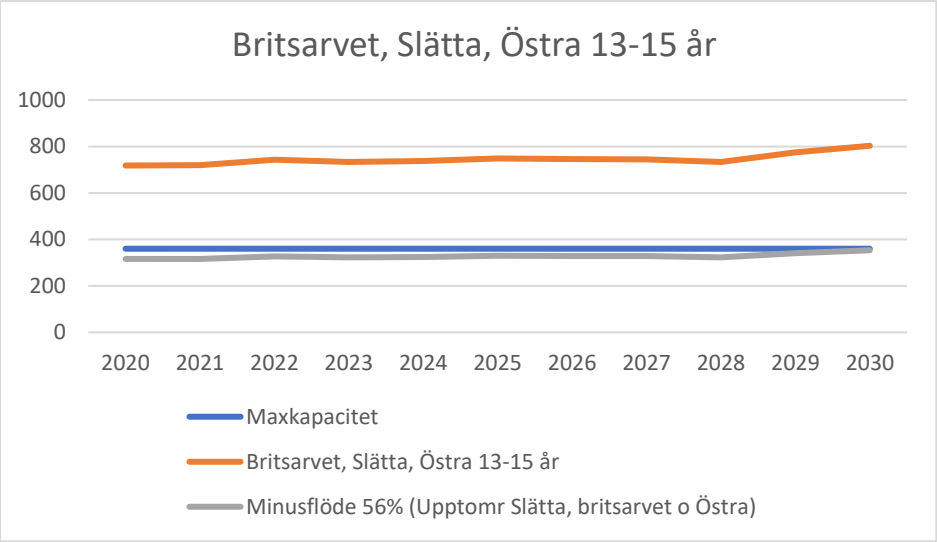

Figur XXV: Prognos och kapacitet Britsarvsskolan 7-9.

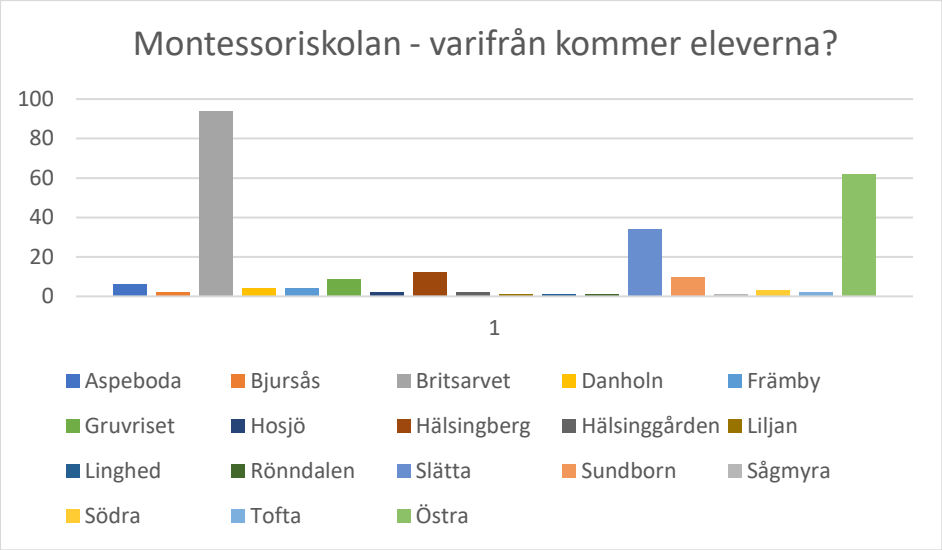

Figur XXVI:

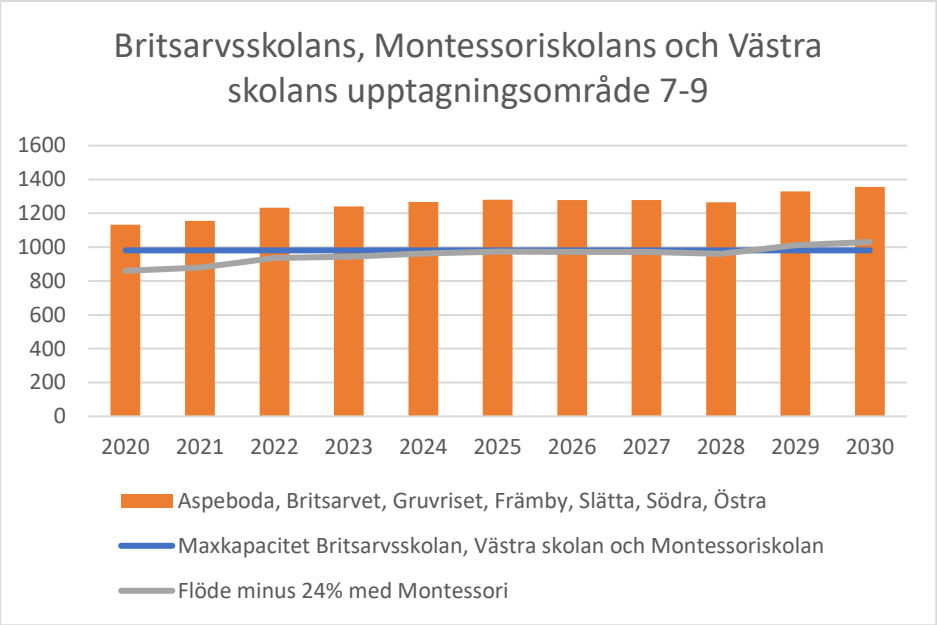

Figur XXVII: Prognos och kapacitet hos de centralt belägna högstadieskolorna.

Förskolan

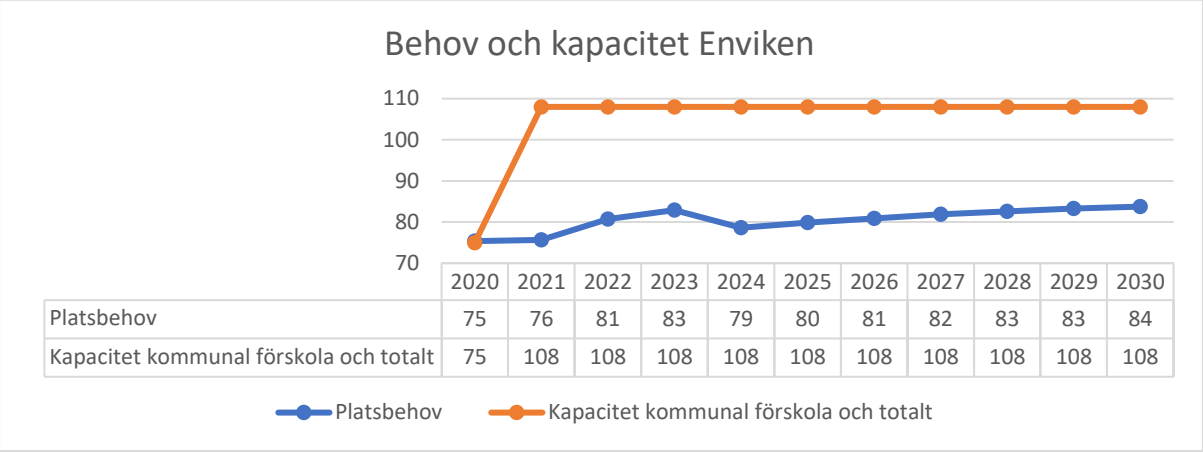

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	75	76	81	83	79	80	81	82	83	83	84
Kapacitet kommunal förskola och totalt	75	108	108	108	108	108	108	108	108	108	108

Figur XXVIII: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Enviken.

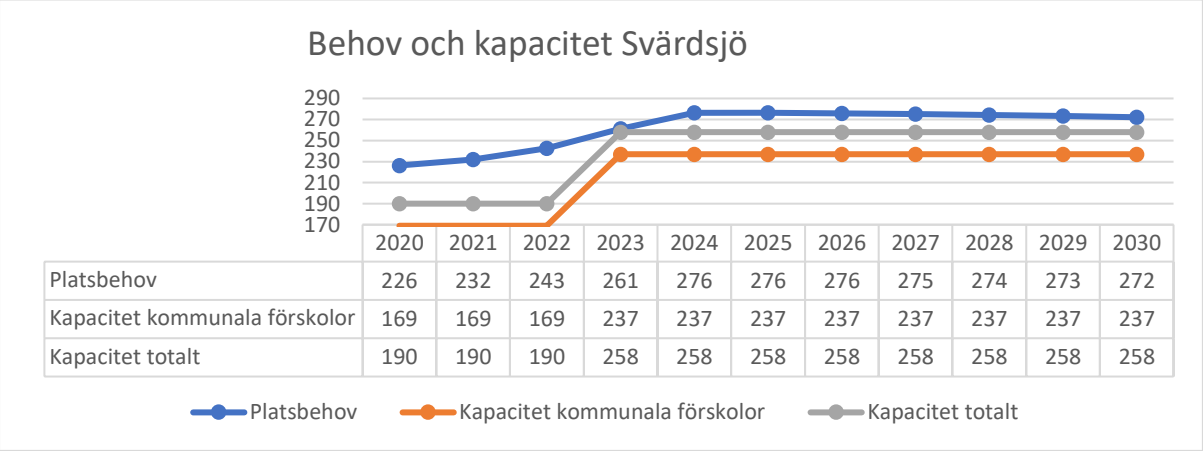

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	226	232	243	261	276	276	276	275	274	273	272
Kapacitet kommunala förskolor	169	169	169	237	237	237	237	237	237	237	237
Kapacitet totalt	190	190	190	258	258	258	258	258	258	258	258

Figur XXIX: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Svärdsjö.

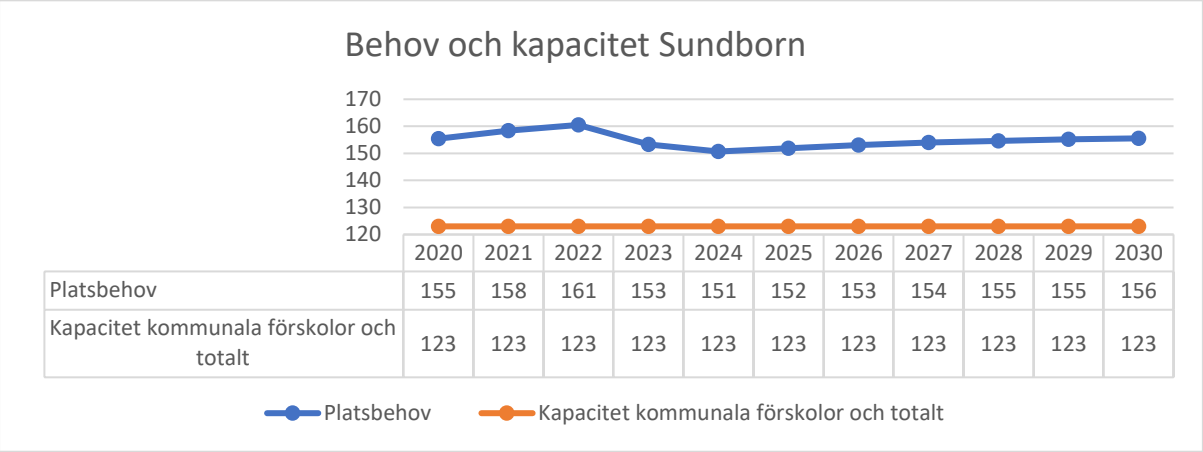

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	155	158	161	153	151	152	153	154	155	155	156
Kapacitet kommunala förskolor och totalt	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123

Figur XXX: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Sundborn.

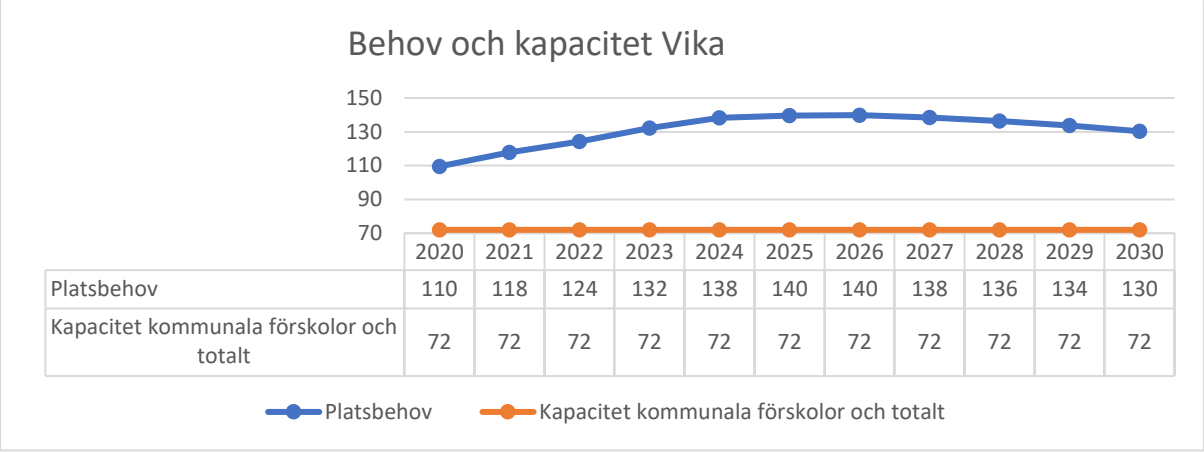

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	110	118	124	132	138	140	140	138	136	134	130
Kapacitet kommunala förskolor och totalt	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72	72

Figur XXXI: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Vika.

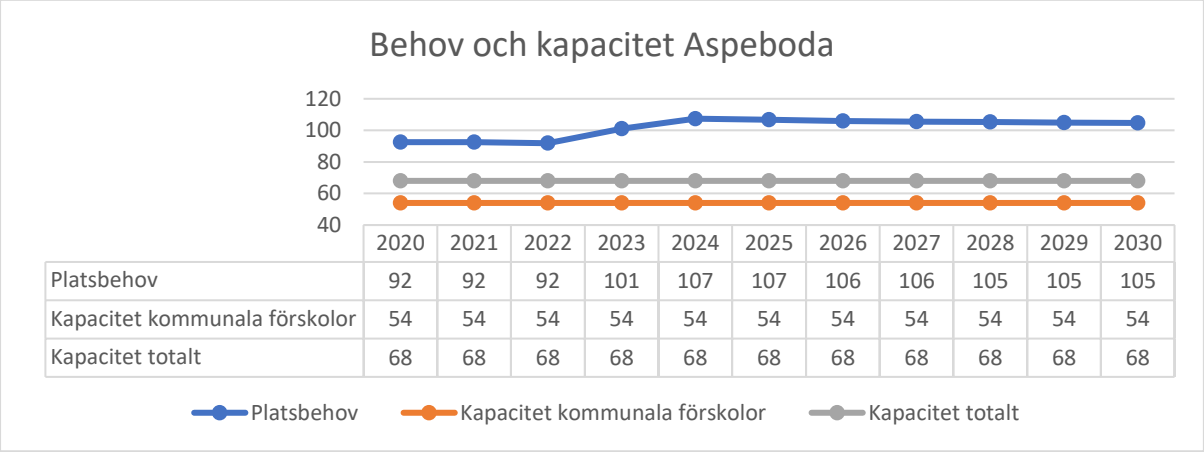

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	92	92	92	101	107	107	106	106	105	105	105
Kapacitet kommunala förskolor	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Kapacitet totalt	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68

Figur XXXII: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Aspeboda.

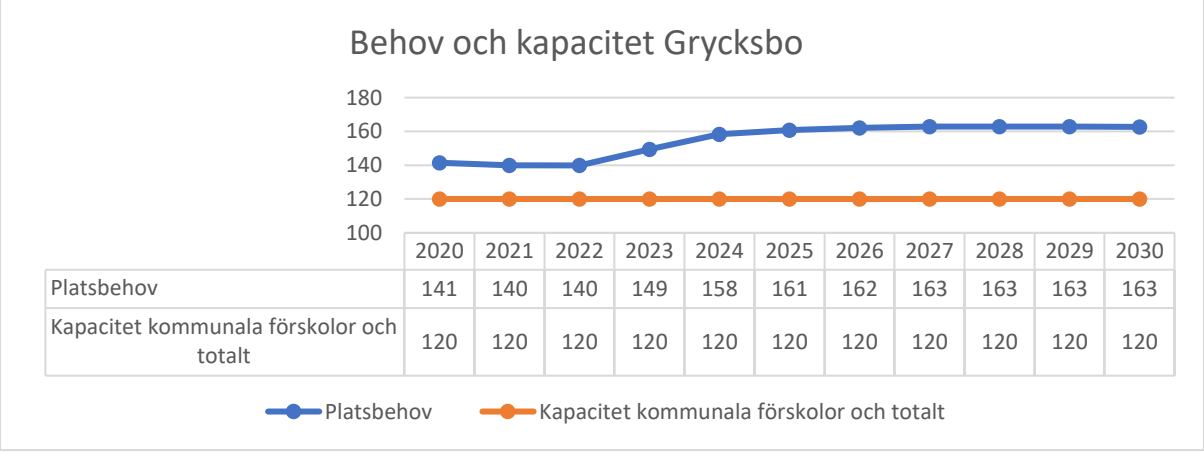

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	141	140	140	149	158	161	162	163	163	163	163
Kapacitet kommunala förskolor och totalt	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120

Figur XXXIII: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Grycksbo.

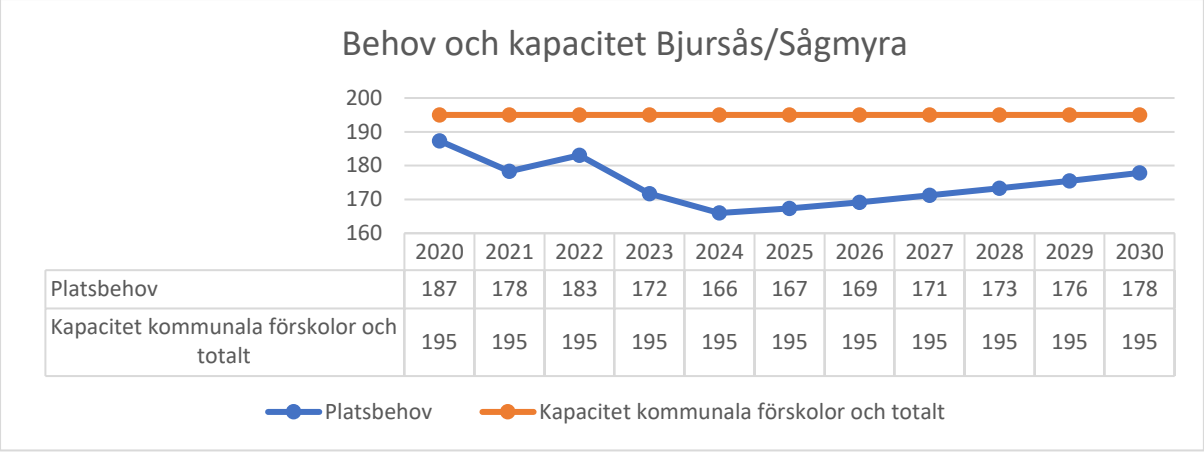

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Platsbehov	187	178	183	172	166	167	169	171	173	176	178
Kapacitet kommunala förskolor och totalt	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195	195

Figur XXXIV: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Bjursås/Sågmyra.

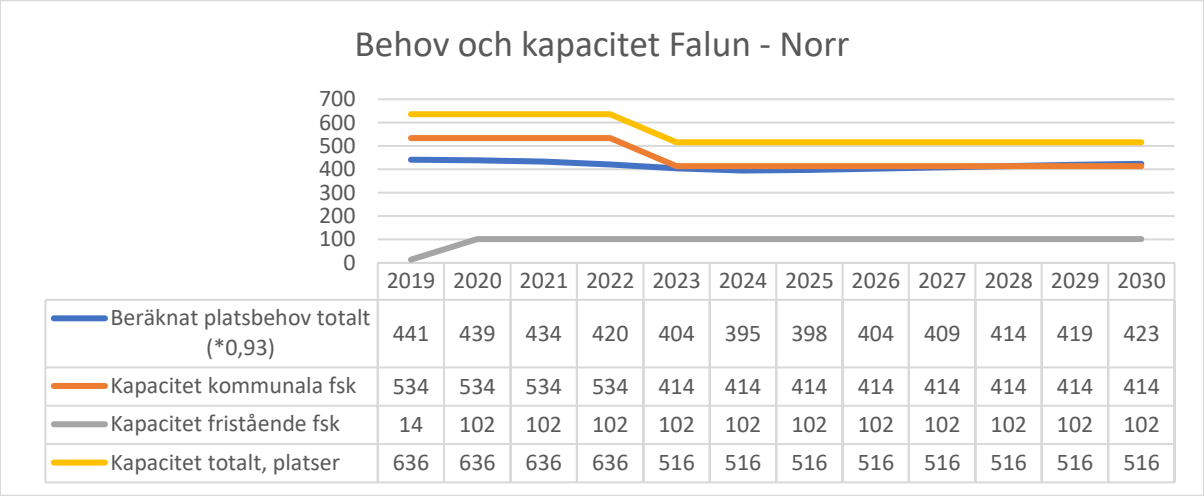

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beräknat platsbehov totalt (*0,93)	441	439	434	420	404	395	398	404	409	414	419	423
Kapacitet kommunala fsk	534	534	534	534	414	414	414	414	414	414	414	414
Kapacitet fristående fsk	14	102	102	102	102	102	102	102	102	102	102	102
Kapacitet totalt, platser	636	636	636	636	516	516	516	516	516	516	516	516

Figur XXXV: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Falun-norr.

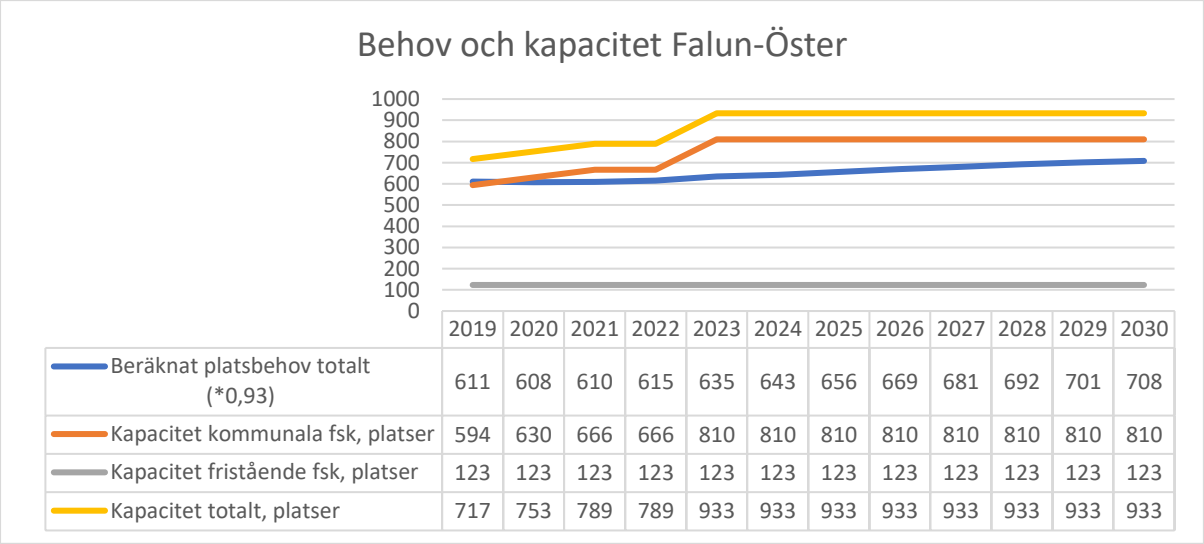

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beräknat platsbehov totalt (*0,93)	611	608	610	615	635	643	656	669	681	692	701	708
Kapacitet kommunala fsk, platser	594	630	666	666	810	810	810	810	810	810	810	810
Kapacitet fristående fsk, platser	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
Kapacitet totalt, platser	717	753	789	789	933	933	933	933	933	933	933	933

Figur XXXVI: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Falun-öster.

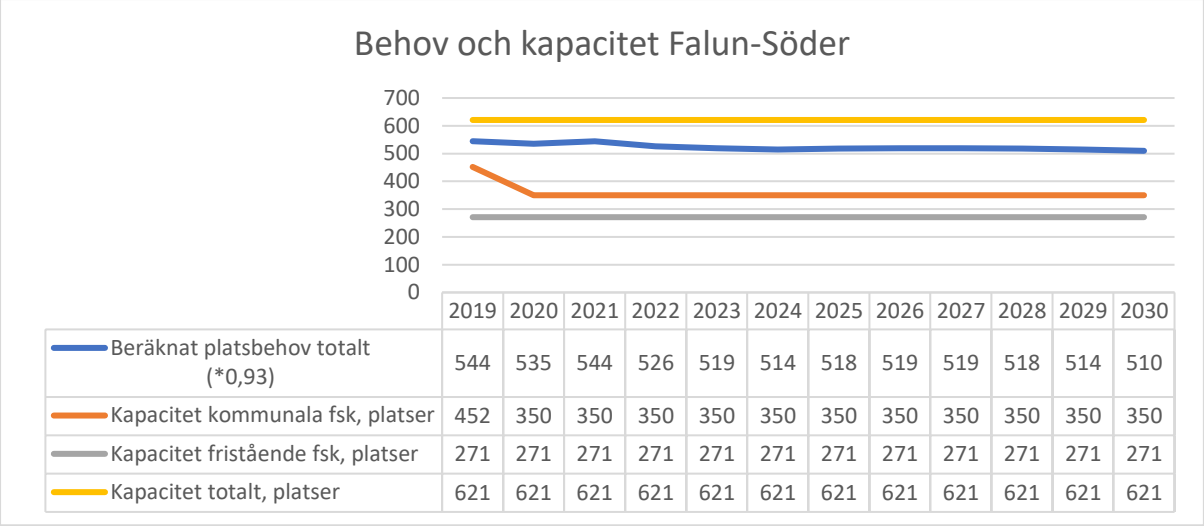

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beräknat platsbehov totalt (*0,93)	544	535	544	526	519	514	518	519	519	518	514	510
Kapacitet kommunala fsk, platser	452	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350
Kapacitet fristående fsk, platser	271	271	271	271	271	271	271	271	271	271	271	271
Kapacitet totalt, platser	621	621	621	621	621	621	621	621	621	621	621	621

Figur XXXVII: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Falun-söder.

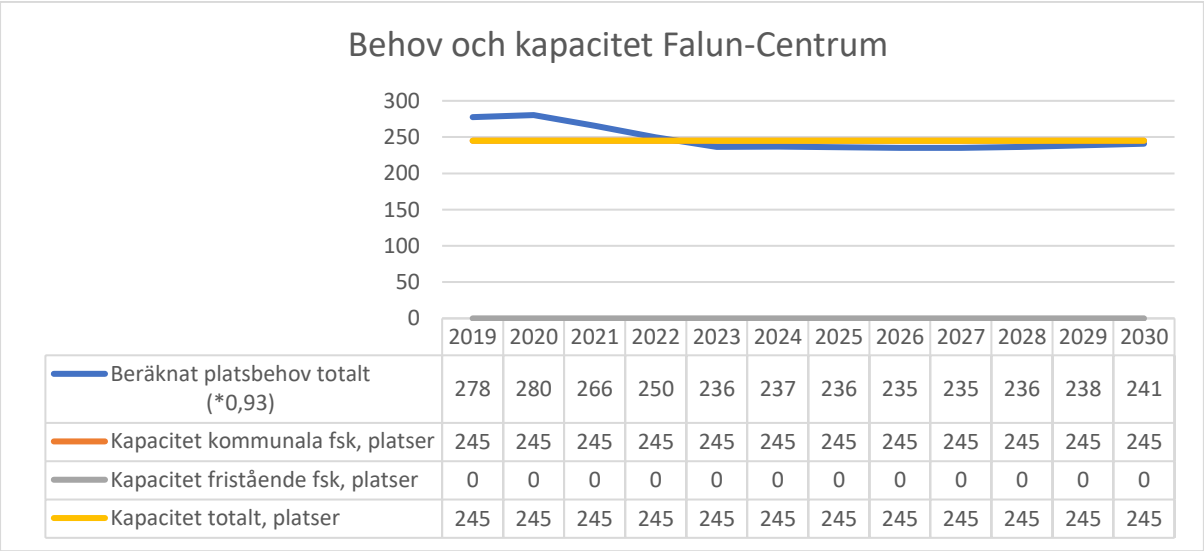

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beräknat platsbehov totalt (*0,93)	278	280	266	250	236	237	236	235	235	236	238	241
Kapacitet kommunala fsk, platser	245	245	245	245	245	245	245	245	245	245	245	245
Kapacitet fristående fsk, platser	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kapacitet totalt, platser	245	245	245	245	245	245	245	245	245	245	245	245

Figur XXXVIII: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Falun-centrum.

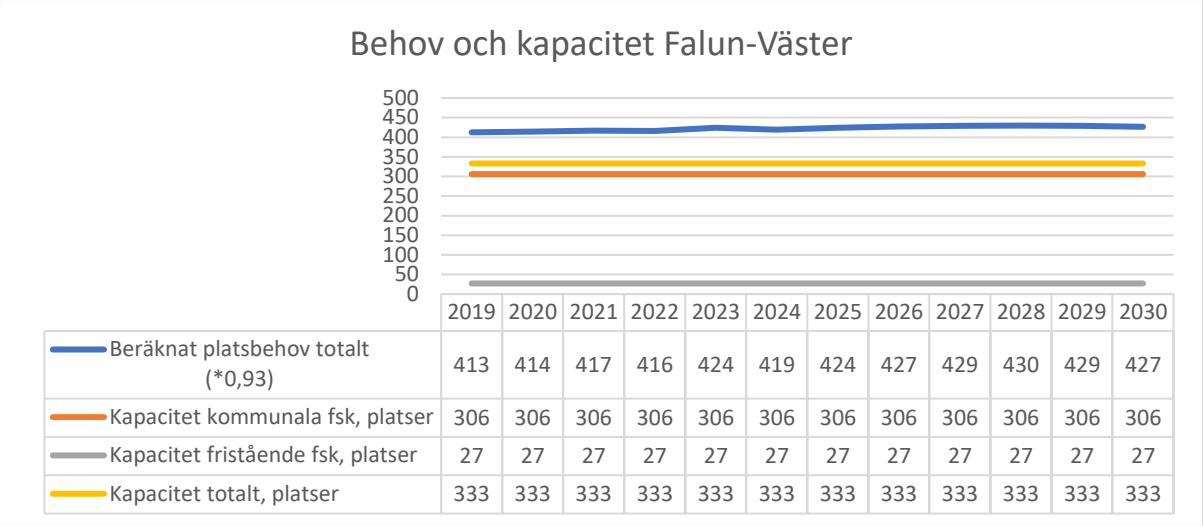

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beräknat platsbehov totalt (*0,93)	413	414	417	416	424	419	424	427	429	430	429	427
Kapacitet kommunala fsk, platser	306	306	306	306	306	306	306	306	306	306	306	306
Kapacitet fristående fsk, platser	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
Kapacitet totalt, platser	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333

Figur XXXIX: Prognos och kapacitet hos förskolorna i kommundel Falun-väster.

Bilaga 2: Maxkapacitet förskolor

Enhet	Vt-20	Ht-20
Förskolan Aspelunden	54	54
Förskolan Barnens hus	36	36
Förskolan Bjursen	36	36
Förskolan Björkhagen	76	76
Förskolan Björnen	24	24
Förskolan Bäckehagen	72	72
Förskolan Callisto	36	36
Förskolan Dagsländan	36	36
Förskolan Danholn	51	54
Förskolan Enviken	76	76
Förskolan Främbyhus	54	54
Förskolan Glashyttan	36	36
Förskolan Gläntan	36	36
Förskolan Gruvriset	90	90
Förskolan Guldstigen	54	54
Förskolan Gullvivan	54	54
Förskolan Hasselvägen	108	144
Förskolan Hellbergs väg	60	60
Förskolan Hälsingberg	36	36
Förskolan Hälsinggården	36	36
Förskolan Härden	54	54
Förskolan Hästhoven	48	48
Förskolan Jungfrun	72	72
Förskolan Järnet	54	54
Förskolan Kantarellen	36	36
Förskolan Karlberg	72	72
Förskolan Kvarnen	44	44
Förskolan Lergöken	54	54
Förskolan Liljan	18	18
Förskolan Lindgården	36	36
Förskolan Lingåsen	51	54
Förskolan Linnean	54	54
Förskolan Lugnetvägen	60	60
Förskolan Lunden	54	54
Förskolan Malmen	65	65
Förskolan Manhem	54	54
Förskolan Myran	36	36
Förskolan Postgränd	36	36
Förskolan Samuelsdal	36	36
Förskolan Sandsberg	36	36
Förskolan Skogsbrynet	36	36

Förskolan Skogshyddan 2019	36	36
Förskolan Skutudden	36	36
Förskolan Slätta	36	36
Förskolan Slättaskogen	108	108
Förskolan Stallgården	36	36
Förskolan Stennäset	18	18
Förskolan Sågmyra	45	45
Förskolan Tallkotten	72	72
Förskolan Tingsvägen	36	36
Förskolan Toftaäng	24	24
Förskolan Träflaskan	36	36
Förskolan Tvåan	54	54
Förskolan Ugglevägen		
Förskolan Vallen	72	72
Förskolan Vika	72	72
Förskolan Zinkstigen	36	36
Förskolan Örnen	48	78

Bilaga 3: Utvärdering av paviljonglösning på Tegelbruksskolan och 7-9-lösning på Hälsinggårdsskolan för grundsärskolan

Sammanfattning

Innehållet i denna utvärdering av paviljonglösning på Tegelbruksskolan och lösningen för årskurs 7-9 på Hälsinggårdsskolan är en del av underlaget till den övergripande skolstrukturutredningen.

De lokalanpassningar som genomfördes har varit mycket gynnsamma, både ur elev- och personalperspektiv. Även anpassning vad gäller angöring har varit väl anpassade till elevernas behov. Den ekonomiska aspekten finns inte med i utvärderingen.

I denna skrivelse har utvärderingen kompletterats med underlag inför förslag och beslut om samlokalisering av särskolan, i enlighet med resultatet av genomförd översyn 2017.

Översynen av särskolan 2017 (revisionsbyrån PWC)

Den översyn som utfördes 2017 följde upp aspekter som *styrning och ledning, kompetens och behörighet, utvecklings- och kvalitetsarbete, ekonomi, stödfunktioner och lokaler.*

I översynen framkom att samlokalisering av grundsärskolan bör genomföras. I rapporten utifrån dåvarande läge beskrevs särskolan vara trångbodd, sakna flexibilitet gällande nyttjande av lokaler och ha investeringsbehov. Behov som framhölls i översynen var att tillgången till elevhälsa med särskolekompetens behövde säkerställas samt att särskilt fokus, på kort sikt, behövde läggas på det systematiska kvalitetsarbetet för grundsärskolan.

Genomförda åtgärder utifrån rapporten gällande översynen av särskolan

Barn- och utbildningsförvaltningen har utifrån översynen 2017 vidtagit följande åtgärder:

- Underlag till beslut gällande samlokalisering av grundskolan är under framtagande.
- Den centrala elevhälsan har anställt en specialpedagog med särskild kompetens om särskolan och med erfarenhet av arbete med utredningar samt inskrivningar vad gäller särskoleplaceringar.
- Arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet har vidareutvecklats. Arbetet pågår för att skapa ytterligare relevans för särskolan vad gäller uppföljningsområden och former för uppföljning.

Tidigare nämndbeslut gällande särskolan

Barn- och utbildningsnämnden beslutade i november 2017 att ge barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att starta en utredning för att samlokalisera grundsärskolan till en enhet. Ett initialt förslag presenterades för nämnden i januari 2018. I maj 2018 fick förvaltningen i uppdrag att utreda hur Britsarvsskolan och Tegelbruksskolan, Montessoriskolan effektivast skulle nyttjas för respektive verksamhet och att en samlad särskola skulle ha ett prioriterat fokus. Ett nytt huvudförslag presenterades i oktober 2018, samtidigt som särskolan var i akut behov av fler platser inför kommande läsår. I januari 2019 fick förvaltningen i uppdrag att genomföra en temporär paviljonglösning för att möta behovet av ökat antal platser. I februari 2019 beslutade nämnden att flytta grundsärskolans årskurs 7-9 till Hälsinggårdsskolan senast till höstterminsstarten 2019.

Beslut i nämnden gällande särskolan 2020

Enligt barn- och utbildningsnämndens beslut 2020-04-22 (BUN0196/16) behövs beslut om

lokalisering av särskolan ske inom den övergripande skolstrukturutredningen i Falu kommun. Därför har utvärderingen av särskolans paviljonglösning vid Tegelbruksskolan samt flytt av årskurs 7-9 till Hälsinggårdsskolan tidigarelagts.

Utvärdering av paviljonglösning på Tegelbruksskolan och särskoleenheten för åk 7-9 på Hälsinggårdsskolan

I beslutet att utvärdera särskolan (2019-05-15) fick barn- och utbildningsförvaltningen uppdraget att ta fram förslag på permanent långsiktig lösning för grundsärskolan. Utvärderingen skulle undersöka hur besluten med paviljonglösningen vid Tegelbruksskolan samt flytt av särskolans årskurs 7-9 till Hälsinggårdsskolan fallit ut, som underlag till beslut om permanent lösning för särskolan.

Metod

Utvärderingen har genomförts genom intervjuer med en förstelärare årskurs 1-6, en lärare årskurs 1-6, en lärare årskurs 7-9, en elevassistent årskurs 1-6. Två av dessa anställda har också rollen som arbetsmiljöombud. Rektor, biträdande rektor och skolformschef har också intervjuats.

De intervjuade har ombetts beskriva sin uppfattning om förändringen som de berörts av vad gäller paviljonglösningen på Tegelbruksskolan och flytt av årskurs 7-9 till Hälsinggårdsskolan. De ombads beskriva för- och nackdelar ur: elev-, personal-, lednings- samt grundsärskoleperspektiv som helhet. Aspekter de ombads att reflektera kring var anpassning av lokaler, bl a lärmiljöer, arbetsmiljöer för personal/ledning, men även andra betydelsefulla aspekter som de önskade framhålla.

I intervjun ombads även respondenterna att lämna synpunkter inför kommande förslag på en permanent långsiktig lösning för grundsärskolan. Arbetsmiljöombuden uppmanades att besvara frågorna som representanter för sina kollegor.

Sammanfattning av svar

Då svaren oberoende av befattning var mycket samstämmiga, så finns samtliga respondenters svar gemensamt under respektive perspektiv. Där uppfattningarna går isär, eller representeras av en yrkeskategori, noteras det.

Elevperspektiv

Det finns en stor samstämmighet hos respondenterna att lokalerna, både vad gäller paviljonglösningen på Tegelbruksskolan och lösningen med årskurs 7-9 på Hälsinggårdsskolan, är väl anpassade utifrån elevernas behov. Lokalerna beskrivs som fräscha och luftiga. Det finns tillgång till lagom stora klassrum, tillgång till grupprum specifikt anpassade utifrån olika behov samt god tillgång till toaletter. Rektor framhåller även positiv förändring vad gäller angöring (lämning och hämtning) för elever med skolskjuts, vilken tidigare har varit bekymmersam, men nu fungerar mycket bra på båda enheterna.

Personalperspektiv

Då elevsalarna är väl anpassade till verksamheten, så upplevs det mycket gynnsamt för personalen. Därtill god tillgång till arbetsrum, samtalsrum och personal-/fikarum medför en mycket god fysisk arbetsmiljö för särskolans personal i paviljongen på Tegelbruksskolan och för 7-9-enheten på Hälsinggårdsskolan.

Ledningsperspektiv

För enheterna på Tegelbruksskolan så upplever personalen sedan organisationen med en rektor för särskolan, och därtill en biträdande rektor, att det ofta finns en skolledare fysiskt på plats, vilket värdesätts. Det beskrivs att personalen på Slätta särskola upplever ett nära skolledarskap, då de alltid väldigt snabbt får återkoppling om de kontaktar rektor i något ärende. Det upplevs inte som

någon svårighet att rektor sällan fysiskt är på plats på Slätta särskola. Personalen på 7-9-enheten på Hälsinggårdsskolan uttrycker också att de får återkoppling från rektor då de hör av sig i olika ärenden, men uttrycker ett behov av en fysiskt närvarande rektor i högre grad.

Organisatoriska förändringen med en rektor för hela särskolan genomfördes innan paviljonglösningen på Tegelbruksskolan och 7-9-lösningen på Hälsinggårdsskolan, men lyfts fram som en viktig och positiv förändring. En skolledare med fokus på hela särskolan, chef för alla enheterna, samt med stor kunskap och erfarenhet från att ha arbetat som lärare och specialpedagog i grundsärskolan.

Övrigt
Den ekonomiska aspekten är inte en del i denna utvärdering, utan gäller förutsättningar för god kvalitet av verksamheten. Åtgärder i form av temporära lösningar var nödvändiga att genomföra då elevantalet ökat stadigt under de senaste åren. Utifrån översynen, tidigare beslut, och utvärderingen ska nu förslag tas fram på en samlokaliserad särskola i närhet till befintlig grundskola.

Utvecklingen av grundsärskolans behov av platser
Att prognostisera elevantalet i särskolan är mycket svårt. I Tjänsteskrivelsen Statusrapport grundskola (2019-04-30) finns nedanstående innehåll vad gäller grundsärskolans elevantalsutveckling.

”Gällande grundsärskolans elevantalsutveckling för de kommande åren kan sägas att den är mycket svårprognostiserad. Falu kommun har historiskt sett haft ett lågt antal elever i särskolan sett till kommuninvånarantal. De senaste två åren har dock antalet elever i särskolan ökat markant. Det är dock relativt långt kvar till sverigesnittet som är knappt 1,5 % av elevstocken enligt *Skolverket*. Idag går 61 elever i grundsärskolan, skulle Falu kommun ha 1,5 % av det totala antalet elever i särskolan skulle elevantalet vara drygt 100 stycken.

De kommande åren kommer antalet elever i förskoleklass och grundskola att öka. Sannolikt kommer även antalet särskoleelever att öka. Mellan åren 2017-2026 prognostiseras en ökning av elever i grundskolan med cirka 1000 elever, hur många av dem som kommer att tillhöra grundsärskolan är av förklarlig anledning mycket svår att uppskatta.

Vidare är det mycket svårt att bedöma hur många vårdnadshavare till elever som får en utvecklingsstörningsdiagnos som väljer att placera sina barn vid särskolan. Vårdnadshavarna har, i princip, rätt at välja om deras barn ska gå i särskolan eller som integrerad särskoleelev i grundskolan.

Sett till antalet särskoleelever per årskurs kan sägas att det går fler elever i de lägre årskurserna än i de högre. Det innebär att om trenden med ”en normalisering” av antalet särskoleelever i Falu kommun fortsätter kommer fler elever in i särskolan än vad som går ut under de kommande åren. Det innebär att ökningstakten påskyndas inom särskolan snabbare över ett antal år. I sin tur innebär det att även ökningstakten inom gymnasiesärskolan (idag 12 elever) påskyndas.

Verksamhetschef för särskolan gör sammanfattningsvis bedömningen att antalet elever som går i särskola kommer att öka de närmaste åren. Dels på grund av den generella elevantalsökningen, dels på grund av att det är rimligt att anta att normaliseringen av antalet särskoleelever kommer att fortsätta. År 2024 förväntas Falu kommun ha cirka 7 500 elever i grundskoleåldern, uppskattningsvis går då 1 % av elevstocken i särskolan vilket innebär 75 grundsärskoleelever. Således en ökning med cirka tre elever i snitt per läsår fram till dess. Osäkerhetsfaktorn är dock mycket hög i denna bedömning. ”

Kompletterande bedömning av grundsärskolans elevantalsutveckling utifrån nuläge
Skolverkets statistik visar att ca 1% av alla elever i Sverige i den obligatoriska skolan går i särskolan (Skolverkets statistik för läsåret 2018/2019). Andelen elever som tillhör grundsärskolan i Sverige ökar, och likaså i Falun.

Utifrån framtagen prognos kommer det att år 2030 finnas 7 741 elever i Falu kommun i åldern 6–15 år. Om 1% av dessa elever skulle förväntas gå på grundsärskolan motsvarar det ett elevantal på 77 elever. Om ökningen av andelen elever som kommer att gå på grundsärskolan fortsätter att öka likadant som de senaste åren, så kan det antas att antalet kommer att uppgå till minst 80 elever på grundsärskolan i stället. Under de fem senaste åren har andelen träningsskoleelever på grundsärskolan pendlat mellan 49–56 %. Denna elevgrupp kan generellt antas ha mer specifika behov av anpassning bl. a vad gäller lokaler, än de eleverna som läser ämnen i grundsärskolan.

Aspekter att beakta inför samlokalisering av särskolan

- Tillgång till mark
- Befintliga lokaler möjliga att nyttja
- Flexibilitet gällande lokalnyttjande
- Möjlig placering på samma skolområde som en grundskola, för samverkan, både vad gäller elever och personal
- Placering av särskolan ur verksamhetsperspektiv
- Närvarande skolledning på skolenheten
- Möjlighet för kollegialt utbyte för hela särskolan
- Kostnadseffektiv lösning

Slutsats
Utvärderingen har visat att paviljonglösningen vid Tegelbruksskolan och årskurs 7-9-lösningen på Hälsinggårdsskolan varit positiva, både ur elev- och ur personalperspektiv.

Bilaga 4: Antal skolplatser per årskurs för grundskoleenheter

Kapacitet per skola inför lå 20/21											
	F-klass	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	
Aspebodaskolan	24	24	24	24	24	24	24				
Bjursåsskolan 7-9								75	75	75	
Bjursåsskolan F-6	40	40	40	40	40	40	40				
Britsarvsskolan	30	30	30	30	30	30	30	120	120	120	
Danholnsskolan	21	21	21	21	21	21	21				
Främbyskolan	50	50	50	50	50	50	50				
Gruvrisskolan	75	75	75	75	75	75	75				
Grycksboskolan	40 (26)	40 (26)	40 (26)	40 (26)	40 (26)	40 (26)	40 (26)				
Hosjöskolan	50	50	50	50	50	50	50				
Hälsingbergsskolan	40	40	40	40	40	40	40				
Hälsinggårdsskolan	50	50	50	50	50	50	50	150	150	150	
Liljansskolan	13 (11)	13 (11)	13 (11)	13 (11)	13 (11)	13 (11)	13 (11)				
Linghedsskolan	15 (10)	15 (10)	15 (10)	15 (10)	15 (10)	15 (10)	16 (10)				
Montessoriskolan	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	
Rönndalsskolan	25	25	25	25	25	25	25				
Slättaskolan	75	75	75	75	75	75	75				
Sundbornsskolan	30	30	30	30	30	30	30				
Svärdsjöskolan	30	30	30	30	30	30	30	90	90	90	i kapacitetsutnyttjandet mellan f-6 och 7-9
Såmyraskolan	12	12	12	12	12	12	12				
Södra skolan	60	60	60	60	60	60	60				
Toftaskolan	13	13	13	13	13	13	13				
Vikaskolan	22 (19)	22 (19)	22 (19)	22 (19)	22 (19)	22 (19)	22 (19)				
Västra skolan								180	180	180	
Östra skolan	60	60	60	60	60	60	60				
	Siffror inom parantes gäller då ventilationen är undermålig										

Bilaga 5: Investeringsbehov befintliga lokaler

Enhet	Ägare	Investeringsbehov Mkr			
Aspelunden	FK	6	Lingåsen	FK	0,5
Barnens Hus	FK	2	Linnean	FK	2,5
Bjursen	FK	5,5	Lugnetvägen	Lugnetkyrkan	-
Björkhagen	Stenvalvet	-	Lunden	FK	2,5
Björnen	FK	0	Malmen	FK	0
Bäckehagen	Dalecarlia	-	Manhem	FK	4
Callisto	Kopparstaden	-	Myran	FK	3
Dagsländan	Kopparstaden	-	Postgränd	FK	0,5
Danholn	FK	0	Samuelsdal	FK	4,5
Enviken	FK/Expandia	-	Sandsberg	FK	5
Främbyhus	FK	1,5	Skogsbrynet	FK	1,5
Glashyttan	FK	7	Skogshyddan	Dalecarlia	-
Gläntan	FK	1	Skutudden	FK	0,5
Gruvriset	Expandia	-	Slätta	FK	4
Guldstigen	FK	3,5	Slättaskogen	FK	0
Gullvivan	FK	4	Stallgården	FK	1,5
Hasselvägen	FK	0	Stenäset	FK	0,5
Hellbergs väg	Expandia	-	Sågmyra	FK	(se skola)
Hälsingberg	FK	0	Tallkotten	FK	0,5
Hälsinggården	FK	1,5	Tingsvägen	FK	2,5
Härden	FK	3,5	Toftaäng	FK	(se skola)
Hästhoven	FK	2,5	Träflaskan	FK	2
Jungfrun	FK	9,5	Tvåan	FK	2
Järnet	Kopparstaden	-	Uggleviägen	FK	3,5
Kantarellen	FK	0,5	Vallen	FK	4,0
Karlberg	FK	7	Vika	FK	2,5
Kvarnen	FK	10	Zinkstigen	FK	2,5
Lergöken	FK	3	Örnen	FK	0
Liljan	FK	(se skola)			
Lindgården	FK	1			

Enhet	Ägare	Investeringsbehov Mkr
Aspebodaskolan	FK	6
Bjursåsskolan 7-9	FK	0
Bjursåsskolan F-6	FK	10
Björkhagsskolan	Stenvalvet	-
Britsarvsskolan	FK	25
Danholnsskolan	FK	5
Främbyskolan	FK	6
Gruvrisskolan	FK	18,5
Grycksboskolan	FK	7,5
Hosjöskolan	FK	5
Hälsingbergsskolan	FK	40
Hälsinggårdsskolan	FK	40
Liljansskolan	FK	17
Linghedsskolan	FK	7,5
Monterssoriskolan	FK	33,5
Rönndalsskolan	FK	7
Slättaskolan	FK	50
Sundbornsskolan	FK	24
Svärdsjöskolan	FK	15
Sågmyraskolan	FK	0,5
Södra skolan	FK	0,5
Toftaskolan	FK	11
Vikaskolan	FK	3
Västra skolan	FK	18
Östra skolan	FK	4